Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις 13 Ἰουλίου — Ἀριθ. 124

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 28.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Οἱ Ἀνδριάντες.
Ἀνέκδοτος ἔκθεσις τοῦ **Γεωργίου Αἰνιᾶνος** περὶ τῶν κατὰ ξηρὰν ὁρίων τῆς **Ἑλλάδος.**
Πρέπει ν' ἀγοράζωμεν τὰ βιβλία.
Ὁ λοχίας τῆς Κούτρας (Διήγημα).
Ἱστορικὰ Πάργας.
Μονὴ Προφήτου Ἠλιοῦ καὶ εἰκονοστάσιον τοῦ ναοῦ αὐτῆς.
Κριτικά.
Ἀπόκρισις πρὸς τὸν κ. G. Meyer.
Ἀνέκδοτα, Μῦθοι, Παροιμίαι, συλλεγέντες ὑπὸ Φωτίου Χρυσανθοπούλου (Φωτάκου).
Φιλολογικά.
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων (Διάσημος πνευματιστής.).
ΕΝ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΙ. Δόξα καὶ Ἔρως Μυθιστόρημα.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Αἱ ἐξετάσεις τοῦ Διαδόχου.— Ἔκτακτος σημασία ἐδόθη εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ Διαδόχου ἐπὶ τῇ ἀπρπερατώσει τῶν ἐγκυκλίων αὐτοῦ σπουδῶν· τὴν σημασίαν ταύτην ἐπηύξησαν αἱ κατὰ τὰ μετὰ τὰς ἐξετάσεις γεῦμα προπόσεις τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ κ. Τρικούπη.

Ἤδη λοιπὸν ὁ Διάδοχος συμπληρώσας τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας του δύναται κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους χειραφετηθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ νὰ κηρυχθῇ ἐνήλικος· ἤδη ἀνοίγεται αὐτῷ στάδιον ἐλευθέρας μελέτης καὶ ἐνεργείας. Δύναται, ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, ἄνευ Γερμανῶν παιδαγωγῶν, νὰ βυθίζηται εἰς σκέψεις, ἀναλογιζόμενος τίνος θὰ ἄρχῃ φυλῆς καὶ ὁποία δόξα ἐβάδισεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπερ πατεῖ· ῥίπτων δὲ μακρὰν εἰς τὴν θάλασσαν ὀνειροπόλον βλέμμα νὰ φαντάζηται εὐδαίμονα τὴν δούλην χώραν, ἐφ' ἧς ἐβασίλευσαν οἱ Κομνηνοὶ καὶ οἱ Παλαιολόγοι, ὧν τὰ ὀνόματα καὶ τὸ κλέος κέκληται ὁ Διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου νὰ συνεχίσῃ, ἂν τὰ πρὸς λύσιν σπεύδοντα ζητήματα τῆς Ἀνατολῆς, ἡ εὐρωπαϊκὴ βία καὶ οἱ διπλωματικοὶ δόλοι ἐπιτρέψωσι τοῦτο εἰς μεταγενεστέραν κατά τινα ἔτη ἐποχήν.

Εὐχηθῶμεν ὅπως ἤδη, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν του, λάβῃ παρ' ἑαυτῷ ὁ Διάδοχος ὡς ἀχώριστον σύμβουλον, ἄνδρα εἰλικρινῆ, ὑπερήφανον, ἐνθουσιώδη, βαθύνουν, γενναῖον, ἱστοριογνώστην καὶ πρὸ παντός, ὀνόματι καὶ πράγματι Ἕλληνα.

Σώσατε τὰς Ἀθήνας. Κατὰ τὴν ἐθνοσωτήριον μέθοδον τοῦ συγκεντροῦν ἐν Ἀθήναις πᾶν μόλυσμα καὶ μίασμα, πρὸς ἐπιστημονικὴν παραγωγὴν πάσης νόσου καὶ μαλακίας, δύο τινὰ διενεργοῦνται:

α') Ὀλίγον ἀπωτέρω τοῦ Νεκροταφείου καὶ τῆς Πυριταποθήκης, ἀκριβῶς πλησίον τοῦ Ναΐσκου τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου*, ἐπισωρεύονται ἐπιμελέστατα εἰς παμμεγέθεις σωροὺς πάντα τὰ σκουπίδια σὺν ψωφιμίοις τοῦ λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, ὅπως τελείως ἀποσυντεθέντα χρησιμεύσωσιν εἰς λίπανσιν τῶν ἀγρῶν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων πνέων ἐμβάτης δροσίζει μυροβόλος τὴν πόλιν. β') Ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν ἀπεφασίσθη ἡ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Μαραθῶνος, ὥρας τινὰς ἀπέχοντος, ὡς γνωστόν, τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις κόλπος κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν καὶ αὐτὸς ὀνομάζεται *Ἅγιος Ἰωάννης*, ἵδρυσις *λωβοκομείου* μετὰ συνοικισμοῦ *λωβῶν* μελλόντων νὰ καλλιεργήσωσι τὰ ὑπὸ τῆς Μονῆς Πεντέλης παραχωρηθέντα 1000 στρέμματα κατὰ τὴν θέσιν, ἥτις ἐπέπρωτο μετὰ τὸ ὑπὸ συζήτησιν *Καλυμμαύχιον* νὰ ἔχῃ τὰ ποικιλώτατα ὀνόματα· διότι ὀνομάζεται ἡ θέσις κατὰ τὰς ἐφημερίδας: *Χωροτσακῶλι, Χωροσακῶλι, Χωροτσεκοῦλι, Χωροσεκοῦλι, Χωροτσακοῦλι, Χωροσακκοῦλι*· εἶτα τὰ αὐτὰ δεύτερα συνθετικὰ μετὰ τοῦ *χερο-* ἀντὶ *χωρο-* ἐπίσης τὰ αὐτὰ μετὰ τοῦ *γερο* καὶ τέλος τὰ αὐτὰ μετὰ τοῦ *χοιρο* ὡς *χοιροτσακῶλι* κτλ.

Καὶ περὶ τούτων μὲν τῶν σπουδαίων ζητημάτων τοῖς γεωγράφοις ἐναπόκειται ν' ἀποφανθῶσιν, ἡμεῖς ὅμως ἐπανερχόμεθα εἰς τοὺς καλλιεργητὰς *λωβούς*, οἵτινες προωρίσθησαν νὰ καλλιεργήσωσιν εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Ἀθηνῶν μᾶλλον τὴν *λώβαν*, ἢ τὴν *γῆν*, ἐκφράζομεν δὲ τὴν ἀπορίαν ἡμῶν πῶς οἱ ἁρμόδιοι δὲν εὗρον καταλληλοτέραν τοῦ Μαραθῶνος ξηρόνησόν τινα ἀκατοίκητον καὶ ἀνώνυμον, ἣν εἰς λωβόπολιν νὰ μεταβάλωσιν!

Ἐν τούτοις ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ πάντα διενεργοῦνται κατὰ σύστημα· πρὸς ἀνατολὰς τοποθετοῦσι λωβούς, πρὸς δυσμὰς εὐλογιῶντας, πρὸς μεσημβρίαν σκουπίδια· ὁ βορρᾶς μένει εἰσέτι ἀχρησιμοποίητος, ἀλλ' ἔχει ὁ Θεός. Δίχως ἄλλο ἐβάλθηκαν νὰ ξεκάμουν τὰς Ἀθήνας!...

Ἡ κόρη τοῦ Λουκᾶ Μωραΐτη. Κατὰ τὴν γνωστὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ Τουρκία ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ, ὁ Λουκᾶς Μωραΐτης ἢ Πρωτομάστορας τῇ διαταγῇ τῆς Πύλης ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς 100 Ἀθηναίων Ἑλλήνων καὶ 100 Τούρκων, ἐζήτησε δὲ καὶ παρέλαβεν ὡς σημαιοφόρον του τὸν φυλακισμένον τότε ὄντα ἐν Ἀθήναις Βάσον Μαυροβουνιώτην, καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα, εἰς τὸν κατὰ τοῦ καταστροφέως τοῦ Σουλίου ἀγῶνα. Ἐκραγείσης τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Ἀθήναις, ὁ *Λουκᾶς Μωραΐτης* καθ' ὅλον τὸ διάστημα διετέλεσεν ὁπλαρχηγός, φέρων τόσας πληγὰς ὅσα οἱ αὐλικοὶ ἡμῶν παράσημα· καθ' ἣν ἐποχὴν μάλιστα ἡ Ἀκρόπολις ἦτο στενῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκημένη, αὐτὸς μετὰ τοῦ Ἠλία Γαλαξειδιώτου ἀνέλαβε νὰ διασχίσῃ νύκτωρ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα, καὶ νὰ ἐπιδώσῃ πρὸς τὸν Καραϊσκάκην γράμματα ἐκ τοῦ φρουρίου, παραλαβὼν δ' ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ καὶ περιστερὰν ἔχουσαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει νεοσσούς, προσέδεσεν εἰς τὸν λαιμὸν αὐτῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ τὴν ἀπάντησιν.

Ὁ Λουκᾶς Μωραΐτης ἔλαβε μόνον τὸ σιδηροῦν παράσημον—ὅπως καὶ ὁ ἐπιζῶν συναγωνιστής του Ἀθηναῖος ὁπλαρχηγὸς Νικόλαος Δανίλης—καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἀπεβίωσε δὲ πενέστατος τῷ 1852 καὶ ἐτάφη διὰ *δίσκου*. Ἡ ἄγαμος μείνασα κόρη τοῦ ἀτρομήτου ὁπλαρχηγοῦ Λουκᾶ, ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Βρεφοκομεῖον ὡς *ντάντὰ* ὅπου καὶ ἤδη διατελεῖ.

Ἀλλά... τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ;! Διαρκὴς καταβάλλεται προσπάθεια, ὅπως παυθῇ ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἐξ ἧς ἀποζῇ, καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς φωνὰς τοῦ γέροντος φίλου τοῦ πατρός της Δανίλη ἐξεγείρονται κάποτε τὰ Ἀθηναϊκά τινων αἰσθήματα καὶ διατηρεῖται, ἄλλην μετέρχονται ἤδη, ὡς ἐπληροφορήθημεν, οἱ ἁρμόδιοι μέθοδον· προσπαθοῦσι νὰ τὴν ἐξαναγκάσωσι νὰ παραιτηθῇ, ὑποχρεοῦντες αὐτὴν νὰ πλύνῃ... τὰ ἀφοδευτήρια!...Ὦ! κατάστασις!...

Ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Σμύρνῃ. Ἐκτάκτου τιμῆς καὶ ἐγκαρδιωτάτης ὑποδοχῆς ἔτυχεν ἐν Σμύρνῃ ὁ θησαυροφύλαξ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὁ χειραφετήσας τὴν Ἑλληνίδα νεότητα ἐκ τῆς δουλείας τῶν ξένων διδαγμάτων **Κωνσταντῖνος Σ. Κόντος.** Τὰ κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην ἀναγράφομεν οὐχὶ ὅπως τιμήσωμεν τὸν ἄνδρα, ὃν ἀνεγνώρισεν ἤδη ὡς κορυφαῖον διδάσκαλόν του τὸ Πανελλήνιον, ἀλλὰ κυρίως ὅπως ἐνοχλήσωμέν τινας ἐκ τῶν βιούντων εἰς τὴν ἄτυχῆ πόλιν τῆς Παλλάδος, εἰς τὴν παλαιὰν ἑστίαν τῶν φώτων, ἐν ᾗ ἀνέκαθεν αἱ μὲν ἀνορθογραφίαι θεωροῦνται ὡς τίτλος λογιότητος, ἡ δὲ ἐλαφρότης καὶ ἠμιμάθεια ὡς προσόντα τοῦ διευθύνειν τὰ τῆς Παιδείας.

Κατὰ τὴν *Ἁρμονίαν* Σμύρνης, τῷ σεβαστῷ καθηγητῇ ἅμα ἀποβάντι νέος τις ἐπὶ τούτῳ ὁρισθεὶς προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς:

Κράτιστε τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους διδάσκαλε,

Οἱ πολῖται τῆς πρωτευούσης τῆς Ἰωνίας, Σμύρνης, μετ' ἀνεκφράστου χαρᾶς καὶ ἀγαλ-

λιάσεως χαιρετίζουσι τὴν ἄφιξιν ὑμῶν. Γινώσκοντες καλῶς τοὺς ἀτρύτους πόνους, οὓς ἐπὶ 30 ἔτη πονεῖτε πρὸς κάθαρσιν καὶ διόρθωσιν τῆς πολλαχῶς ἐκ τῶν ἐθνικῶν περιπετειῶν στρεβλωθείσης καὶ παραφθαρείσης ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὴν ἐπιτυχίαν, ἥτις ἔστεψε τοὺς ὑμετέρους ἀγῶνας, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ καυχώμεθα ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ τῇ ἡμετέρᾳ πόλει τιμῇ, διότι ἠξιώθη νὰ φιλοξενήσῃ ἄνδρα οὐ μόνον τοῖς Ἕλλησιν ὠφελιμώτατον γενόμενον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τοῖς τὰ λαμπρὰ μνημεῖα τῶν ἡμετέρων προγόνων τιμῶσι, δόξαν ἀρίστην, εἰς λόγον ἑλληνικῆς παιδείας σχόντα. Πρὸ αἰῶνος σχεδὸν ὁ ἀοίδιμος συμπολίτης ἡμῶν Ἀδαμάντιος Κοραῆς, ἔδιδε τὸ σχέδιον καὶ ἔρριπτε τοὺς θεμελίους λίθους, ἐφ' ὧν ἔμελλε νὰ ἐγερθῇ τὸ τῆς ἡμετέρας γλώσσης περικαλλὲς οἰκοδόμημα, ἀλλ' ἐξ ὅτου ἡ ἐποπτεία τοῦ ἀνδρὸς ἐπαύσατο γινομένη, ἔμεινε τὸ ἔργον ἀτελὲς διὰ τὴν μὴ ὀρθὴν κατανόησιν τοῦ σχεδίου ἐκείνου. Ὑμῖν ἐναπέκειτο νὰ ἐξακολουθήσητε καὶ τελειοποιήσητε τὸ ἐν λόγῳ κάλλιστον μὲν οἰκοδόμημα ἐπιπονώτατον δ' ὅμως καὶ νὰ ἐγείρητε εἰς τὸ ὕψος εἰς ὃ νῦν εὑρίσκεται. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ ἔργον οὔπω ἀφίκετο εἰς τὸ προσῆκον τῆς τελειότητος σημεῖον, ἀλλ' ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοιούτου ἀνδρός, οἷος ὑμεῖς, δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν θὰ φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον. Ἐπὶ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου θὰ χαραχθῇ χρυσοῖς γράμμασι τὸ σὸν ὄνομα πλησίον τοῦ ὀνόματος τοῦ Κοραῆ. Δι' ὃ εὐφρόσυνοι προσαγορεύομέν σοι καὶ αὐθις κλεινὲ τοῦ ἡμέτερου ἔθνους διδάσκαλε».

Τὰ τελευταῖα μνημόσυνα. Ἐτελέσθη στρατιωτικὸν μνημόσυνον ἐν Κούτρᾳ, καθ' ὃ ἐξυμνήθησαν αἱ ἀρεταὶ τῶν μετὰ τῶν 13 στρατιωτῶν αὐτῶν τεθαμμένων λοχιῶν Ζωγράφου καὶ Μπτκοῦ· ἐν Προφήτῃ Ἠλίᾳ καθ' ὃ ἐξυμνήθησαν αἱ ἀρεταὶ τοῦ ἐκεῖ μέσῳ τῶν ἀνδρῶν του ταφέντος λοχίας Σκαρπαθίου καὶ ἐν τῷ νεκροταφείῳ Ζάρκου, καθ' ὃ ἐπίσης ἀπεδόθησαν οἱ ὀφειλόμενοι ἔπαινοι εἰς τὸν λοχίαν Παλλάνταν, τὸν δεκανέα Συρίγον καὶ τὸν ἀρχισαλπιγκτὴν Παπαδάτον εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Λώρη φονευθέντα καὶ παρ' αὐτὸν ταφέντα.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἀποθανόντων τούτων μεγάλων τῆς Ἑλλάδος τέκνων, ὡς καὶ τῶν ἐπιζώντων ἀνδρείων προμάχων τῆς ἑλληνικῆς τιμῆς, τὸ ἔθνος ἀδιαφορεῖν περὶ τῶν σκέψεων καὶ ἀποφάσεων τῶν Κυβεονήσεων, ἐχάραξε βαθύτατα εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

ΟΙ ΑΝΔΡΙΑΝΤΕΣ

Ὅταν τὰ ἔθνη ἐνθυμῶνται τοὺς δοξάσαντας αὐτὰ καὶ ἐκδηλῶσι τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὰς ὑπερόχους ὑπάρξεις τοῦ παρελθόντος, βεβαίως λαμπρὸν παρασκευάζουσι μέλλον καὶ ἄνδρας θ' ἀναδείξωσιν ἐφαμίλλους τῶν μνημονευομένων.

Ἐκεῖνοι δ' οἵτινες λησμονοῦσι τοὺς μεγάλους νεκροὺς των εἶνε ἀνάξιοι αὐτῶν καὶ δὲν θὰ ἴδωσιν ὁμοίους πρὶν ἢ πανδήμως ἀναγνωρίσωσι τὰς ὀφειλάς των.

Ἡ Γαλλία πάλιν, ἡ συμπαθὴς τῶν αἰσθημάτων χώρα, ἡ μὴ κρατοῦσα πῆχυν ἀλλὰ λύραν εἰς τὴν χεῖρα της, πειρᾶται ν' ἀφυπνίσῃ τοὺς λαοὺς θίγουσα τὰς χορδὰς τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

Καὶ λέγει.

«Τιμήσατε τοὺς τιμήσαντες ὑμᾶς!» Τὸν δὲ λόγον κυροῦσα διὰ τοῦ παραδείγματος τρεῖς ἀποκαλύπτει ἐντὸς ἡμερῶν ὀλίγων ἀνδριάντας καὶ συγκεκινημένη γονυπετεῖ πρὸ αὐτῶν εὐλογοῦσα τὰ ὀνόματα τοῦ Ρουσσώ, τοῦ Λαμαρτίνου καὶ τοῦ Διδερότου ὧν ἡ φήμη εἶνε δόξα δι' αὐτήν, ὧν ἡ δόξα ἐκράτυνε τὴν φήμην της.

Καὶ νῦν οὐδὲ στιγμὴν ἀποθεῖσα τὴν σμίλην δι' ἧς χαράσσει ἐν ταῖς καρδίαις τῶν τέκνων της τὰς λέξεις: «Τοῖς μεγάλοις ἀνδράσιν ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα,» νέους λαξεύει ἀνδριάντας, εἰς τὸν Οὐγκώ, τὸν Βαλζάκ καὶ τὸν Μυσὲ τὰς ἄλλας περιφανεῖς προσωπικότητας δι' ὧν ἔλαμψεν αὐτὴ καὶ ὁ αἰών των.

Α΄.

Ἐν Asnières συγκινητικὴ πρὸ μηνὸς ἐτελεῖτο ἑορτή. Οἱ κάτοικοι ἀπεκάλυπτον τὸ μαυσωλεῖον ὅπερ ἤγειραν καὶ αὐτοὶ εἰς μνήμην τοῦ ἐρημίτου τῆς Ἑρμενονβίλλης.

Ἀλλὰ διατί ἐν Ἀσνιέρῃ; Μὴ ἐγεννήθη ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης Ἰάκωβος Ρουσώ, ἢ μὴ ἐκεῖ ἀφῆκε τὴν πνοήν του τὴν ὑστάτην;

Οὐχί. Δὲν ἀπαιτοῦνται τοσαῦτα ἵνα τιμήσωσι τὴν μνήμην του οἱ εὐγνώμονες ἐπαρχιῶται. Ὁ Ρουσσὼ διερχόμενος ποτὲ ἐκεῖθεν, παρέμεινεν ἐν τῇ πόλει των δύο ἢ τρεῖς ἑβδομάδας. Ἔζησεν, ἠσθάνθη, ἀνέπνευσεν ἐκεῖ· τοῦτο ἀρκεῖ.

Μὴ δὲν ἀρκεῖ ἐπίσης τὸ ὅτι ἦτο ἐπί τινα καιρὸν τεθαμμένος ἐν τῇ *Νήσῳ τῶν Αἰγείρων* διὰ νὰ θεωρῆται αὕτη ὡς βωμὸς προσκυνήματος, ἐνῷ ἀπὸ αἰῶνος περίπου τὰ ὀστᾶ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου θριαμβευτικῶς κατετέθησαν ἐν τῷ Πανθέῳ;

◇

Ἄφες, ἀναγνῶστά μου, πρὸς στιγμὴν τὰς συνήθεις ἀξιώσεις σου. Λησμόνησον τὴν πεζὴν ἐποχὴν ἐν ᾗ ζῶμεν καὶ μὴ θέλε νέα ἐπίκαιρα Ἀργότερα συζητοῦμεν τὰ περὶ μεταρρυθμίσεων καὶ περιπολιῶν ἐξ εὐζώνων. Μὴ ἀπολέσωμεν τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἵνα ἀναδράμωμεν εἰς τὸ παρελθόν. Ἀνοίξωμεν μικρὰν παρένθεσιν εἰς τὰ συνήθη καὶ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ παλαιά. Πόσον καιρὸν ἔχεις σὺ ν' ἀναγνώσῃς τι περὶ Ρουσώ; Ἐμὲ μὴ ἐρώτα· ἐγνώρισα νέους ἀγνοοῦντας καὶ τὸ ὄνομά του αὐτό. Παρασύρωμεν αὐτοὺς ἐπ' ὀλίγον. Δώσωμεν αὐτοῖς νύξιν τινὰ καὶ ἴσως τοὺς καταστήσωμεν φίλους του ἢ κινοῦντες τοὐλάχιστον τὴν περιεργίαν των, ἴσως τοῖς δωρήσωμεν τὰς θελκτικὰς ὥρας ἃς ποτε διήλθομεν ἡμεῖς μελετῶντες τὰ ἔργα του.

◇

Ἐν τῇ στενῇ κοινωνίᾳ ἐν ᾗ ἡμεῖς ζῶμεν ὁ ἰδιωτικὸς συγγραφεύς τινὸς βίος, αἱ συμπάθειαι καὶ αἱ σχέσεις του μεγάλως ἐπηρεάζουσι τὴν διάδοσιν τοῦ ὀνόματός του Πάντοτε θὰ εὑρεθῇ μία χεὶρ ἵνα περικαλύψῃ καὶ τὸ ἀμυδρότερον τοῦ λύχνου φῶς. Καὶ μία ἄλλη ἵνα τὸ ἐπιδεικνύει τοῖς τυχὸν ἀπροσεκτοῦσι. Ὁ μὲν θὰ ἦτο καλὸς ποιητὴς ἂν δὲν ἦτο ἀντίθετος τοῦ ὑφεστῶτος κόμματος· ὁ δὲ πάλιν θὰ ἦτο καλήτερος λογογράφος ἂν δὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα τοῦ ἄλλου, καὶ τἀνάπαλιν.

Συμφέρει; Ἰδοὺ ἡ ἐρώτησις. Ἐὰν ἡ ἀπάντησις εἶνε καταφατική, ὑψοῦται θριαμβευτικῶς εἰς περίβλεπτον θρόνον ἡ πυγολαμπίς. Ἐὰν ἀποφατική, ῥίπτεται ἡ λαμπὰς εἰς φρέαρ βαθύτατον. Πόσαι λαμπάδες ἀπωλέσθησαν οὕτω, πόσαι δὲ πυγολαμπίδες διαφημίζονται πάλιν. Καὶ ἂν εἴπῃς. — Ἀλλὰ φῶς δὲν βλέπω ἐγώ! — Εἶσαι μύωψ ἀτυχῆ· θὰ σοὶ ἀπαντήσωσιν.

◇

Ἄλλως ὅμως σκέπτονται ἀλλαχοῦ. Φαντάσθητε δὲ ὁποία ἦτο ἡ προσωπικότης ὁ Ρουσώ, οὐ μόνον ἵνα λάμψῃ τότε, καὶ ἀπὸ τῶν κενοτάφων του ἔτι λάμψιν νὰ διαχέῃ μαγικήν, ἀλλὰ καὶ ἵνα ἀφήσῃ ὀπίσω ἐν τῇ σκιᾷ λησμονημένον τὸν ἰδιωτικόν του βίον.

Ἀκολουθήσωμεν τὸν τυχοδιώκτην τοῦτον, τὸν ἀγωνιῶντα, τὸν ἀχάριστον μαθητὴν τοῦ ὀλιγόμονα προστατευόμενον τῆς [illegible] ἐκφυγεῖν πᾶσα ἡ [illegible] ὡς ὑπηρέτης παρὰ τῷ χρεάκτῃ ἢ παρὰ τινι ὡραίᾳ δεσποινίᾳ, ὡς μουσικοδιδάσκαλος, ἢ βοτανικὸς καὶ ποσάκις ἐξώμοσε τὴν πίστιν τῶν πατέρων τῶν. Μετρήσωμεν τὰ ἐλαττώματα τοῦ ὧν τὸν ἀνθρώπου οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀμαυρωτικώτατοι τῶν ὀπαδῶν του τολμῶσι νὰ μειώσωσι καὶ ἐπιτήσωμεν. — Ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ [illegible] ἡ μεγάλη ἀρετή του;

Ὑπέφερε· ὑπέφερε πολύ. Ἦτο μέγας νοῦς ἐν σώματι ἀσθενεῖ. Ἀλλὰ κατώρθωσε μετὰ τόσης ἀληθείας καὶ τρυφερότητος νὰ ἐξεικονίσῃ τὰς θλίψεις καὶ τὰ παθήματα τοῦ ἐν τοῖς ἔργοις του, ὥστε τὸν ἠσθάνθη, τὸν ἐλέησε, τὸν ἐλάτρευσεν ὁ κόσμος. Ἔπειτα τῷ ὀφείλει ἔτι ἡ Γαλλία πρώτη καὶ ὁ κόσμος ἔπειτα τὴν διαπαιδαγωγησίν του εἰς ἰδέας νεωτέρας. Τὸ *Κοινωνικὸν συμβόλαιον* ἐγέννησε τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν καὶ αὕτη ἀνεγέννησε τὸν κόσμον! Τοῦτο δὲν εἶνε μικρόν τι.

◇

Ὁ ἔρως, λέγουσιν, ἔρως θωπευθεὶς ἐν ἀρχῇ ἀλλὰ περιφρονηθεὶς εἶτα ἐγένετο ὁ διαφθορεὺς τοῦ χαρακτῆρος του. Ψεῦδος. Ἴσως αὐτὸς τοὐναντίον ἐγένετο διδάσκαλός του.

— Ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν διαφθείρει ἢ ἐξευγενίζει τὰ ἤθη;

Τοιαῦτα ἠρώτησε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ἀκαδημία τῆς Διζών.

— Διαφθείρει! ἀπήντησεν ὁ Ρουσσώ. Καὶ διὰ τοιούτων ἐπιχειρημάτων συνώδευσε τὴν ἀπάντησίν του ὑποστηρίζων ὅτι ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔγκειται οὐχὶ ἐν τῇ ὑφεστώσῃ τεχνητῇ ἀλλ' ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ καταστάσει, ὥστε καὶ τὸ γέρας παρὰ τῆς Ἀκαδημίας ἔλαβε, καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν σοφῶν ἐπεσπάσατο ἐφ' ἑαυτοῦ ὁ παράδοξος οὗτος ἀνὴρ ὁ δογματίζων ἀντίθετα πρὸς πάντα ἄλλον καὶ λέγων ὅτι ὅσῳ προοδεύομεν τόσῳ ἀπομακρυνόμεθα τῆς εὐδαιμονίας.

Ι. Μ. Δ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΙΝΙΑΝΟΣ

Ἄρθρον ΣΤ΄

Ἂς θεωρήσωμεν ἤδη καὶ γεωγραφικῶς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν ἀκριβέστερον ὁποία ἡ θέσις αὐτῆς καὶ ποία γραμμὴ δύναται νὰ ἀποτελέσῃ εὐθετα καὶ εὐφύλακτα ὅρια.

Δὲν θέλω νὰ ἀναιρέσω μὲ γεωγραφικοὺς λόγους τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ ἐλεύθερα μόνον ἡ Πελοπόννησος καὶ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς θέλει εἶναι ὡς πρὸς τὴν ξηρὰν τὸ ἔσχατον ὅριον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας· τὸ εἶπα καὶ προλαβόντως, τὸ ἐπαναλαμβάνω καὶ τώρα, ὅτι δὲν φοβοῦμαι ποτὲ νὰ γένῃ αὐτὸ τὸ μέγα καὶ φρικτὸν δυστύχημα εἰς τοὺς Ἕλληνας· καὶ ἂς προχωρήσω εἰς ἄλλα φυσιωδέστερα.

Διάφοροι γραμμαὶ ἐχηματίσθησαν κατ' ἐπίνοιαν ὑπὸ πολλῶν περὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ξηρὰν αἱ μὲν πλησιέστερον, αἱ δὲ ἀπώτερον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου· ἀλλὰ διὰ νὰ ἀναπτύξωμεν τὰ προβαλλόμενα, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἑκάστην αὐτῶν μὲ ἀκρίβειαν. Αἱ Θερμοπύλαι, γνωσταὶ μόνον ἐξ ἱστορίας εἰς τοὺς πολλούς, ἐρρέθη καὶ ἐπανελήφθη πολλάκις, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ εἶναι εὔθετον ὅριον ἐκ μέρους τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Μακρυνόρος ἀπὸ τὴν Δυτικήν· ἐπειδὴ τὰ πρὸς Ἀγελῴου εἰρημένα, ποταμοῦ, ὅστις δεκαπλασιάζεται εὐκολώτατα τὸν χειμῶνα, καὶ ἀβρόχους ποσὶν εἰς πολλὰ μέρη τὸ καλοκαίρι, φαίνεται, ὅτι αὐτοσχεδιάσθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους διόλου ἀνιδέους τῆς γεωγραφικῆς τῆς Ἑλλάδος θέσεως καὶ δὲν χρειάζονται ἀναίρεσιν. Κέντρον λοιπὸν ἁρμόδιον διὰ ὅριον ἐκ μέρους τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐνομίσθησαν αἱ Θερμοπύλαι, αἱ ὁποῖαι διὰ νὰ σχηματίσωσιν εὔθετα καὶ εὐφύλακτα σύνορα ἔπρεπε νὰ ἦναι δρόμος ἁμαξιτός, καθὼς ἦτον τὸ πάλαι εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ Περσῶν καὶ Γαλατῶν, καθὼς ὅμως κατήντησε σήμερον, ἔπαυσε πλέον ἀπὸ τὸ νὰ ἦναι στενόν, διότι ὁ Σπερχειὸς ποταμὸς κάμνων πόσους αἰῶνας προχώματα, ἐχέρωσε τὴν παρακειμένην θάλασσαν εἰς περισσότερον ἀπὸ μιᾶς ὥρας διάστημα, ὥστε ἠμπορεῖ νὰ διαβῇ ἀπαρεμποδίστως ὁλόκληρον στρατόπεδον· διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦδε ποτὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος δὲν ἐστάθησαν οἱ Ἕλληνες· ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἐφύλαττον εἰς τὰς ὑπερκειμένας κορυφὰς τῶν ὀρέων, ποτὲ δὲ εἰς τὰ ἐνδότερα στενὰ τὴν Φονιάνναν καὶ τὰ Βασιλικά, διὰ νὰ ἐμποδίζωσιν ἐξ ἀσφαλοῦς μέρους τὴν διάβασιν τῶν ἐχθρῶν.

Ἀλλ' ἂς ὑποθέσωμεν διὰ μίαν στιγμὴν κέντρον τὰς Θερμοπύλας καὶ ἂς προχωρήσωμεν. Κατὰ δύο τρόπους ἐπενόησαν νὰ ἐπεκτείνωσιν ὁρθετικὰς γραμμὰς ἐκ τῆς εἰρημένης θέσεως τῶν Θερμοπυλῶν. Οἱ μὲν ὑπέθεσαν νὰ ἀρχίζῃ μία γραμμὴ ἐκεῖθεν καὶ προβαίνουσα πρὸς νότον νὰ ἐκτείνεται ἕως εἰς τὸ μέρος τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου, ὅπου εἶναι ἡ σκάλα τοῦ Σάλωνος, οἱ δὲ νὰ ἀρχέται πάλιν ἐκ τοῦ ἰδίου μέρους καὶ προβαίνουσα πρὸς δυσμὰς νὰ φθάσῃ ἕως εἰς τὸ Μακρυνόρος· ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὴν ἀνωτέρω διεύθυνσιν πρῶτον θέλει διαχωρίσει τὴν πεδιάδα τῆς Γραβιᾶς, καὶ ἔπειτα καὶ τὸ ὄρος τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ οὕτω νὰ φθάσῃ εἰς τὴν σκάλαν τοῦ Σάλωνος, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἰδεασθῶμεν πόσην ἀτοπίαν ἐπιφέρει τὸ νὰ ὑποθέσωμεν εἰς μίαν πεδιάδα ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους Ἑλληνας, καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου Τούρκους, χωρὶς τινὰ διαίρεσιν ἢ ὄρους ἢ ποταμοῦ, ἢ εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν τοῦ Παρνασσοῦ συγκατοίκους Τούρκους καὶ Ἕλληνας, καὶ δὲν σοχαζόμαι ἀναγκαῖον νὰ μακρολογήσω περὶ αὐτοῦ περισσότερον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἄχρηστος· ἐπειδὴ πρῶτον διακόπτεται εἰς τὴν Χαλκομάραν, ὅπου εἶναι ἡ ἐκ τοῦ Ζητουνίου εἰς Σαλωνα διάβασις τῆς λεωφόρου, δεύτερον εἰς τὰ Δύο Βουνά, ὅπου εἶναι ἐπίσης πλατεῖα πάροδος, πρόσθες ὅτι ὅλα τὰ μέρη ταῦτα εἶναι λόφοι καλλιεργημένοι καὶ κατοικημένοι μὲ πολλὰ χωρία, καὶ ὄχι διάσπα ἀδιεξίτητα, ὡς ἦτον τὸ πάλαι ὅτε ἐχρειάζετο ὁδηγὸς διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀτραπόν· ἔπειτα ἡ γραμμὴ αὕτη φθάνουσα οὐκ ὀλίγον δυτικώτερον τῆς Ὑπάτης, πρωτευούσης πόλεως τῆς Νεοπάτρας, μετασχηματίζεται εἰς πεδιάδα ἀναπεπταμένην τὸ Μακρυκάμπι, φανερὰν ἐκ τοῦ ὀνόματος, ὅτι δὲν εἶναι εὔθετος τόπος νὰ χωρίσῃ ὅρια δύο διαμαχομένων ἐθνῶν. Αὕτη ἡ ἀναπεπταμένη πορεία ἦτον γνωστὴ καὶ εἰς τοὺς παλαιούς· «ἑτέρα δὲ ἡ διὰ τῆς Αἰνιάνων ὁδεῦσαι στρατῷ ῥᾴων» λέγει ὁ Παυσανίας ἀναφέρων περὶ τῆς διαβάσεως τῶν Γαλατῶν. Τέλος φθάνουσα ἕως εἰς τὸ Βελοῦχι (τὸν Τυμφρηστὸν) παύει, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα μέχρι τοῦ Μακρυνόρους εἶναι πλῆθος σειρῶν ὀρέων, αἱ ὁποῖαι ἄλλαι προβαίνουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, ἄλλαι ἀπὸ βορρᾶν πρὸς νότον, ἄλλαι διακόπτονται, καὶ ἐπομένως εἶναι ἀδύνατον νὰ σχηματισθῇ εἰς ταῦτα τὰ μέρη μία ὁριστικὴ εὔθετος γραμμή.

Ἐπίσης ἀνωφελὴς καὶ μακρὰν τείνουσα τοῦ σκοποῦ φαίνεται ἡ ὑπόθεσις νὰ ἀκολουθήσουν, ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι τὸ Μακρυνόρος εἶναι δυνατὸν νὰ σχηματίσῃ μίαν ὁριστικὴν γραμμὴν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Τὸ Μακρυνόρος εἶναι ἀληθές, ὅτι εἶναι σειρὰ βουνῶν, αὐτὴ ὅμως ἡ σειρὰ πρῶτον δὲν εἶναι ὑψηλὴ καὶ ἀπόκρημνος διὰ νὰ ἦναι εὐφύλακτον ὅριον, ἀλλὰ σειρὰ χαμηλή, εἰς τὸ νὰ διαβοῦν στρατεύματα χωρὶς κάνένα ἐμπόδιον μάλιστα πεζικά· ἐκτὸς τούτου ἡ σειρὰ αὕτη δὲν προβαίνει χωρίζουσα τὴν Ἀκαρνανίαν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἄρτας, ἀλλὰ διαιρεῖ κατὰ κάθετον τὸν Βάλ-

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 315)

— Ἀ! καλῶς ὡρίσατε, πιστέ μου Λιχτενσταῖν. Εἶμαι ἰδικός σας· ἀφετέ με μόνον νὰ ὑπογράψω τὴν περγαμηνὴν ταύτην.

— Συγχωρήσατέ μοι, κυρίε μου, εἶπεν ὁ γέρων Λιχτενσταῖν, μοὶ παρεχωρήσατε ψῆφον ἐν τῷ συμβουλίῳ σας· δύναμαι νὰ μάθω ποῖον εἶνε τὸ πρῶτον διάταγμά σας;

— Μὲ τὴν ἀδειάν σας, Ὑψηλότατε, διέκοψε ζωηρῶς ὁ Ἀμβρόσιος Βολλάν, τὸ πρᾶγμα ἐπείγει. Οἱ ἀστοὶ τῆς Στουτγάρδης συναθροίζονται ἤδη εἰς τὸν λειμῶνα. Πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ αὐτοῖς τὸ ἔγγραφον τοῦτο. Αὐτὸ ἐπείγει πράγματι.

— Ἔλα, Ἀμβρόσιε, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, δὲν ἐπείγει τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν αὐτὸ εἰς τὸν ἀρχαῖον φίλον σας. Ἀπεφασίσαμεν νὰ ὑποχρεώσωμεν τοὺς ὑπηκόους νὰ ἐκφράσωσι τὸν σεβασμόν κατὰ νέους τρόπους καὶ νόμους. Οἱ ἀρχαῖοι ἐξεμηδενίσθησαν.

— Αὐτὸ ἀποφασίζετε; Πρὸς Θεοῦ! Ἀνελογίσθητε τὰς συνεπείας τοιαύτης πράξεως; Δὲν ὡρκίσθητε πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν πίστιν εἰς τὴν συνθήκην τῆς Τυβίγγης.

— Τῆς Τυβίγγης! ἀνέκραξεν ὁ δούξ διὰ τρομερᾶς φωνῆς καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐξηκόντιζον φλόγας. Τῆς Τυβίγγης! μὴ προφέρετε αὐτὸ τὸ ὄνομα, εἴχον εἰς αὐτὴν ἐναποθέσει τὰς ἐλπίδας μου πάσας· ἦτο ἡ χώρα μου· ἐκεῖ εὑρίσκοντο τὰ τέκνα μου. Καὶ ὅμως μ' ἐπρόδωκαν καὶ μ' ἐπώλησαν! Τοὺς παρεκάλεσα, τοὺς ἐξώρκισα νὰ μοὶ μείνωσι πιστοὶ καὶ τοῖς ὑπεσχέθην νὰ διανεμηθῶ μετ' αὐτῶν τὴν περιουσίαν μου, τὸ αἷμά μου. Ἀλλ' εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν πάντα ταῦτα. Δὲν ἤθελον πλέον τὸν Οὐλρίχον. Ἡ νέα κατάστασις ἤρεσκεν αὐτοῖς περισσότερον. Μ' ἀφῆκαν νὰ μαραίνωμαι ἐν τῇ ἀθλιότητι· ἠνέχθησαν νὰ ζῇ ὁ δούξ τῶν ἐξόριστος, ἠνέχθησαν νὰ καταστῇ τὸ ὄνομα δὲ Βύρτεμβεργ ἀντικείμενον σκωμμάτων πανταχοῦ. Τώρα εἶμαι πάλιν ὁ κύριος καὶ δεσπότης, κρατῶ τὴν λαβὴν εἰς τὰς χεῖρας καὶ δὲν θέλω πλέον νὰ μοὶ τὴν ἀφαιρέσωσιν. Ἐὰν ἐλησμόνησαν τὸν ὅρκον των εἰς τὸν ἅγιον Οὐμβέρτον, δὲν θὰ φανῶ ἐγὼ ἧττον ἐπιλήσμων αὐτῶν. Ἡ συνθήκη τῆς Τυβίγγης! τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὁ διάβολος νὰ πάρῃ πᾶν ὅ,τι σχετίζεται πρὸς αὐτὸ τὸ ὄνομα!

— Ἀλλὰ σκέφθητε, ἄρχον μου, εἶπεν ὁ Λιχτενσταῖν, κλονισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐμπαθείας ταύτης τοῦ δουκός, σκέφθητε ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ προξενήσῃ εἰς τὴν χώραν τοιοῦτον διάβημα! Κατέχετε μόνον τὴν Στουτγάρδην καὶ τὰ περὶξ· ὑπάρχουσι φρουραὶ εἰσέτι τῆς Συμμαχίας ἐν Οὐράχ, Ἄσπεργ, Τυβίγγῃ, Γκέπιγκεν. Τὰ ὑποτελῆ κράτη θὰ σοὶ βοηθήσωσι ν' ἀποδιώξητε τοὺς συμμάχους, ἐὰν μάθωσιν εἰς ποίους νέους νόμους ὀφείλουσι νὰ

τον καὶ τὴν Ἄρταν, σχηματίζουσα εἰς μὲν τὸν Βάλτον τὸ μέρος ὁποῦ ὀνομάζεται Κάτω Ζυγός, καὶ εἰς τὴν Ἄρταν δίδουσα τὸ ὄνομα Ζυγοχώρια εἰς τὰ χωρία τὰ παρακείμενα ἑκατέρωθεν εἰς τὴν ἰδίαν σειράν. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἄλλη μία, παράλληλος τρόπον τινὰ μὲ τὴν εἰρημένην, ἡ ὁποία τέμνουσα καὶ αὐτὴ πρὸς ὀρθὰς τὴν Ἄρταν ἔχει παρακείμενα τὰ χωρία πρὸς μὲν τὸν Βάλτον τὸ Σύντεκναν καὶ Σακαρέτζι, πρὸς δὲ τὴν Ἄρταν τὴν Σκωληκαριάν, Βελετζικὸ καὶ ἄλλα· ὥστε τὸ Μακρυνόρος δὲν εἶναι σειρὰ διαχωρίζουσα τὰ ὅρια τῆς Ἀκαρνανίας ἀπὸ τὴν Ἄρταν, ἀλλὰ τέμνουσα κατὰ κάθετον καὶ τὰς δύο ἐπαρχίας εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὰ χωρία αὐτῶν μένουσιν ἀνακατωμένα χωρὶς τινα παρέμπτωσιν ὅρους ἱκανοῦ διὰ ὁροθεσίαν.

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ὁποῦ ἐφάνη μία νέα ἰδέα περί τινος ἄλλης ὁροθετικῆς γραμμῆς· ἐφαντάσθησάν τινες, ὅτι μία γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τὸ νότιον μέρος τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου καὶ ἑνουμένη μὲ τὴν σειρὰν τῆς Ὄθρυος, ἐὰν διαπερῶσα τὰ βουνὰ τῆς Γούρας, τὸ Δομοκὸν καὶ τὸν Ἐπόμενον Ζυγὸν ἕως εἰς ἕνα μέρος τῆς σειρᾶς τῶν Ἀγράφων, καὶ ἀκολουθοῦσα ἄλλας σειρὰς βουνῶν, ἤθελεν ἀποπερατωθῇ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν Κόλπον· ἠμποροῦσε νὰ γένῃ εὔθετος ὁριστικὴ γραμμὴ εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔχει ἱκανὰ ἄτοπα Α'' ἡ σειρὰ τῆς Ὄθρυος δὲν εἶναι σειρὰ ἀπότομος, ἱκανὴ νὰ διαχωρίσῃ δύο ἐπικρατείας, ἐπειδή, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀπὸ τὸν Ἁρμυρὸν ἕως τὴν Φαρσαλίαν ἔχει πολλὰ ὀροπέδια καὶ πλάγια ὀλίγον κατ' ὀλίγον χαμηλώνοντα πρὸς τὸ μέρος τῆς εὐρυχώρου πεδιάδος τῆς Θεσσαλίας, ὅταν φθάνῃ εἰς Δομοκόν, σχηματίζεται μεγίστη καὶ εὐρυχωροτάτη πεδιὰς περιέχουσα τὴν ἐπαρχίαν Δομοκοῦ καὶ τὴν Ξυνιάδα λίμνην (τῆς Ὀμβριακῆς). Β'' Τὸ ἐπάνω μέρος ἀπὸ Δομοκοῦ μέχρι τῶν Ἀγράφων εἶναι ὁμαλὸν ἐπίπεδον, ὀλίγον ὑψηλότερον ἀπὸ τὰς πεδιάδας Νεαπάτρας καὶ Φαρσαλίας, καὶ ἔχει λόφους χαμηλοὺς καὶ ἄλλα μικρὰ ὀροπέδια, ὥστε χάνεται διόλου εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἡ γραμμή. Γ'' Ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Ἀγράφων μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου εἶναι ἀνώμαλοι σειραὶ ὀρέων ἑνούμεναι καὶ διακοπτόμεναι πολλάκις καὶ τείνουσαι περισσότερον εἰς τὸ νὰ συναπτωσι, παρὰ εἰς τὸ νὰ διαιρῶσι τὰς παρακειμένας ἐπαρχίας.

Ἡ σειρὰ τῶν ὀρέων, ὅπου εὑρίσκονται τὰ Πέντε Πηγάδια, ἤθελεν εἶναι προσφυεστάτη, ἐὰν δὲν διεκόπτετο εἰς μέρη τινὰ ἀπὸ διαφόρους ἀνωμάλους σειρὰς βουνῶν, καὶ ἀπὸ τὸ ποτάμι τοῦ Λούρου πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. Μ' ὅλον τοῦτο πάλιν ἠμπορεῖ νὰ σχηματισθῇ μία γραμμὴ ἀρκετὰ καλὴ ἀρχομένη αὐτόθεν καὶ διαβαίνουσα ἀπὸ Πίνδον, Χασιὰν, Βάρβινα, Ὄλυμπον μέχρι τῶν Τεμπῶν, ἥτις ἠμπορεῖ νὰ γένῃ καὶ πλέον εὐφύλακτος, ἐπειδὴ ἡ σειρὰ τῶν Πέντε Πηγαδίων εἶναι τῳόντι ὅριον φυσικὸν διὰ τὸ ἀπόκρημνον τοῦ τόπου καὶ τὸ ὕψος τῶν βουνῶν· καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι τὸ ἑξῆς· ὅταν εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες εἰς Ἄρταν κατὰ τὸ 1821, διότι ἐγένοντο κύριοι τῶν Πέντε Πηγαδίων δὲν ἠμπόρεσαν οἱ Τοῦρκοι νὰ διαβοῦν ἀπὸ τὴν ὀχυρὰν αὐτὴν θέσιν διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς Ἄρταν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ περάσουν διὰ τῆς Τζαμουριᾶς καὶ τοῦ Λάμαρη· οὐκ ὀλίγον δυνατὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι ἡ σειρὰ αὕτη καὶ μέχρι τῶν Τεμπῶν ἔχουσα δυσβάτους δρόμους καὶ δάση ἀδιάβατα καὶ πλέον εὔθετα.

Εἰς τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης ἡ ἐκβολὴ τοῦ Ἀλιάκμονος ποταμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποίαν προχωροῦντες εὐκόλως θέλει καταλάβωμεν πόσον φυσικῶς διαχωριστικὴ εἶναι, καὶ πόσον εὐφύλακτα ὅρια σχηματίζει· ἡ εἰρημένη γραμμὴ ἐξακολουθεῖ κατὰ τὴν ῥοὴν τοῦ ποταμοῦ ἀφίνουσα εἰς τὸ μέρος τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄρος τοῦ Ὀλύμπου, τὴν ἐπαρχίαν Σέρβια, καὶ ἀπὸ τὸ πέραν μέρος τὴν Κοζάνην, τὰ Γρέβενα, ἕως εἰς τὸ βουνὸν Τζαούση, ὅθεν ἀρχινᾷ ἕνας κλάδος τοῦ Ἀῴου ἢ Βοϊούσης, ἀφίνων πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων τὸ Ζαγόρι, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν Κόνιτζα· προχωροῦντες οὕτω κατὰ τὴν ῥοὴν τοῦ ποταμοῦ ἀφίνομεν πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων τὴν Ζαγοράν, τόπον κατοικούμενον ὅλον ἀπὸ Χριστιανούς, καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Τούρκων τοὺς Καραμουρατάδες, ἐπαρχίαν κατοικουμένην ἀπὸ Τούρκους· παρακάτω πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων εὑρίσκομεν τὴν ἐπαρχίαν Πρεμετῆς, ἔχουσαν ἱκανοὺς κατοίκους Χριστιανούς, καὶ ἀπὸ τὰ μέρος τῶν Τούρκων τὰ περὶ τὴν Κλεισούραν καὶ Δοτζκαριὰν καὶ οὕτω φθάνομεν εἰς τὴν σύμπτωσιν τοῦ ποταμοῦ Βοϊούσας καὶ ποταμίου Ἀργυροκάστρου· ἀλλὰ πρὶν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν σύμπτωσιν, ἀφίνομεν πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων τὴν Ῥώζαν Λουτζιριὰν ἐπαρχίας κατοικουμένας ἀπὸ χριστιανοὺς Ἀλβανούς· ἐνταῦθα ὅμως φθάνοντες δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ῥοὴν τοῦ Ἀῴου ποταμοῦ, διὰ νὰ μὴ περιλαμβάνηται εἰς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων τὸ Τεπελένι καὶ ἡ Λαπουρική, μέρη τὰ ὁποῖα κατοικοῦνται περισσότερον ἀπὸ Τούρκους· ἀλλὰ νὰ μεταβῶμεν πρὸς τὸ νότιον, καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν σειρὰν τοῦ ὄρους Σκρουέλας, νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀφίνοντες τὴν Χιμάραν πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων.

Ἰδοὺ κατὰ τὴν ἐδικήν μου γνώμην ἡ φυσικὴ γραμμή, ἥτις σχηματίζει εὔθετα καὶ εὐφύλακτα ὅρια, ἐπειδὴ εἰς τὰ περισσότερα μέρη εἶναι ὁ ποταμὸς Ἀῴος καὶ βράχοι ἀδιάβατοι, ἀλλοῦ εἶναι ἐντεῦθεν ὅλοι Χριστιανοί, καὶ ἐκεῖθεν ὅλοι Μωαμεθανοί. Ἡ γλῶσσα, ἐκτὸς τῆς Ῥώζης καὶ Μουντζιριᾶς, εἶναι ὁλοῦθε ἑλληνική, καὶ ἂν ἐκ ταύτης τῆς διαιρέσεως περιλαμβάνωνται ἐντὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας ὀλίγοι τινὲς Τοῦρκοι εἰς τὴν Τζαμουριά,

κατ' ἄλλον τρόπον περιλαμβάνονται πλῆθος Χριστιανῶν εἰς τὴν τουρκικὴν ἐπικράτειαν, καὶ Χριστιανῶν πολεμησάντων ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος, οἷον οἱ Λεούτζιδες, Χορμοβῖται, Χιμαριῶται καὶ ἄλλοι πολλοί.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΓΟΡΑΖΟΜΕΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

[Ἐπιμένεις, φίλτατε, νὰ σοὶ γράψω τοὺς λόγους δι' οὓς, κατ' ἐμέ, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' αὐξήσῃ ἡ κατανάλωσις τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων. Καὶ ἄλλοι ἔγραψαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ ἐγὼ ὑποστήριξα, ὅτι τοῦτο οὐδέποτε θὰ γίνῃ μέχρις οὗ οἱ πατριῶταί μας ἐννοήσωσι τί σημαίνει ἐμπορικῶς ἓν βιβλίον. Ἄλλοτε εἶχον γράψει πρὸς τὸν ἐν Φιλιππουπόλει ἤδη διαμένοντα ἀγαπητὸν Λάμπρον Ἐνυάλην τὴν ἑπομένην περὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν ἀντικειμένου ἐπιστολήν. Ἀγνοῶ ἂν αὕτη ἐδημοσιεύθη, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐγένετο τοῦτο, δημοσιεύσατέ την ἐκ νέου διότι τὰ πράγματα οὐδόλως ἠλλαξαν, οὐδ' ἀτυχῶς θ' ἀλλάξωσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἐν Ἑρμουπόλει τῇ 10 Ἰουλίου 1886.

Α. Κ. Χ.]

Ὅπως ἴσως καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ κόσμου, οὕτω καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουσι πολλοὶ ἀναγινώσκοντες χάριν διασκεδάσεως ἢ καὶ κατὰ συνήθειαν, παντοειδῆ βιβλία χωρὶς ν' ἀγοράζωσι κἀνέν. Τοῦτο γίνεται ὄχι ἀπὸ ἔλλειψιν χρημάτων, διότι οἱ ἀναγνῶσται οὗτοι ἀνήκουσι συνήθως εἰς τὴν εὐποροῦσαν τάξιν, οὐχὶ ἕνεκα φιλαργυρίας, διότι οὗτοι ἴσως ἐξοδεύουσιν εἰς ἄλλα πολὺ μεγαλείτερον ποσὸν χρημάτων ἢ ἂν ἠγόραζον ἀνὰ δέκα ἐξ ὅλων τῶν ἐκδιδομένων βιβλίων. Δὲν ἀγοράζουσι, πρᾶγμα παράδοξον, ἀλλ' ἀληθὲς ἀτυχῶς, διότι οὗτοι, ὡς καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Ἑλλάδι, δὲν γνωρίζουσιν, οὐδὲ θέλουσι νὰ μάθωσι *τί σημαίνει ἐμπορικῶς* ἓν βιβλίον. Δι' αὐτοὺς ἓν βιβλίον ἀναγινώσκεται, δανείζεται, κλέπτεται, χαρίζεται, σχίζεται, ἀλλάσσεται καὶ *ἐπιστρέφεται* ἀκόμη εἰς τὸν δανείσαντα αὐτὸ πρὸς ἀνάγνωσιν, πωλεῖται μὲ τὴν ὀκάν, μετανοοῦντος τοῦ κατέχοντος αὐτό, ἀλλ' οὐδέποτε ἀγοράζεται.

Δημοσιεύεται, λόγου χάριν, βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦσι ν' ἀναγνώσωσιν; Ἡ πρώτη σκέψις, τὴν ὁποίαν κάμνουσιν εἶναι ὅτι ὁ δεῖνα φίλος συντάκτης ἐφημερίδος τὸ ἔχει ἢ θὰ τὸ λάβῃ καὶ οὕτω θὰ τὸ ἀναγνώσωσιν, οὐδὲ διέρχεται ἀπὸ τὸν νοῦν των ἡ ἰδέα νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον καὶ ἀγοράσωσι τὸ βιβλίον. Ἠδυνάμην νὰ διηγηθῶ περὶ τούτου μυρία παραδείγματα. Ἐγνώρισα κυρίαν πλουσίαν, ἥτις ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας περιέμενε μετὰ λύπης καὶ στενοχωρίας, μέχρις οὗ βιβλίον νεωστὶ δημοσιευθὲν περιέλθῃ τὰς οἰκίας δεκάδος, τοὐλάχιστον, φίλων της, ὅπως κατορθώσῃ καὶ αὕτη νὰ τὸ ἀναγνώσῃ. Καὶ ἐν τούτοις πεντήκοντα βήματα μακρὰν τῆς οἰκίας των ὑπῆρχε βιβλιοπωλεῖον, ἔχον εἰς τὸ παράθυρόν του ἐκτεθειμένον τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ἡ δὲ κυρία διέβαινεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καθ' ἡμέραν τοὐλάχιστον, βλέπουσα τὸ βιβλίον καὶ ἀναγινώσκουσα τὴν πρὸ τῆς θύρας τοῦ βιβλιοπωλείου ἀνηρτημένην καὶ μεγάλους γράμμασι τετυπωμένην γνωστοποίησιν τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ.

Διηγεῖτο ἡμῖν ἀνὴρ ἀξιότιμος καὶ διαπρέπων ἔν τε τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ διπλωματίᾳ ὅτι εἰς ἐσπερίδα ἐντίμου οἰκογενείας ἑλληνικῆς τινος μεγαλοπόλεως, πολλαὶ κυρίαι ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, εὐφυεῖς καὶ καλοανατεθραμμέναι ἀκούσασαι νὰ γίνηται λόγος περὶ τοῦ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας δημοσιευθέντος «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου», ἤρχισαν νὰ τὸ δανείζωνται ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην παρὰ τῆς οἰκοδεσποίνης, ἥτις τὸ εἶχεν ἀγοράσει, καὶ ἵνα μὴ χάσωσι τὴν σειρὰν των συνέταξαν εἶδος συμβολαίου γραπτοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἑκάστη αὐτῶν ὑπεχρεοῦτο νὰ σέλλῃ πρὸς τὴν ἄλλην τὸ βιβλίον ἅμα τελειώσῃ τὴν ἀναγνωσίν του,—Ἀλλά, κυρίαι, ἠρώτησεν ὁ διηγηθεὶς εἰς ἡμᾶς τὸ πρᾶγμα, οὕτως ἐμψυχώνετε τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν;—Αἱ κυρίαι μετ' ἀπορίας ἤκουσαν τὴν ἐρώτησιν.—Ἀλλ' ὡς βλέπετε, κύριε Ρ, ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεναι ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν ἐμψυχώνομεν, ἀναγινώσκουσαι τὰ νέα συγγράμματα.—Καλητέρα ἐμψύχωσις καὶ ἔνδειξις ἐνδιαφέροντος θὰ ἦτο ἂν ἑκάστη ἐξ ὑμῶν ἠγόραζε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἡμερολόγιον.—Ὅτι ἐνδιαφερόμεθα, ἀπήντησε μία τῶν κυριῶν, τὸ βλέπετε, διότι μετὰ σπουδῆς ἑκάστη ἡμῶν προσπαθεῖ ν' ἀναγνώσῃ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀσωπίου.—Δὲν ἀρκεῖ ν' ἀναγινώσκῃ τις, κυρίαι καὶ δεσποινίδες, σᾶς ἐπαναλαμβάνω καὶ προσέξατε εἰς τὸν ἑξῆς ὑπολογισμόν μου. Τὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον» πωλεῖται ἀντὶ πέντε δραχμῶν. Ἐνταῦθα εἴσθε δέκα κυρίαι, αἵτινες ἔπρεπε νὰ τὸ ἀγοράσητε, οὕτω δὲ ἡ πρόσοδος τοῦ ἐκδότου αὐξάνει κατὰ πεντήκοντα δραχμάς. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι εἰς δεκαεννέα ἑτέρας ἑλληνικὰς πόλεις ἀνὰ δέκα κυρίαι ἀντὶ νὰ τὸ δανεισθῶσι τὸ ἀγοράζουσι, τότε ἰδοὺ αὔξησις εἰσοδημάτων κατὰ χιλίας δραχμάς, τὰς ὁποίας ἅμα κερδίσῃ ὁ ἐκδότης ἔχει διάθεσιν καὶ μὲ μεγαλητέραν φιλοκαλίαν καὶ εἰς καλήτερον χάρτην νὰ τὸ τυπώσῃ, καὶ εἰκόνας καλητέρας νὰ θέσῃ εἰς αὐτό, καὶ δὲν θὰ λυπηθῇ τὰ ἔξοδα τῆς ἀμάξης, ἵνα μεταβαίνων εἰς διακεκριμένους λογίους ζητήσῃ ὕλην διὰ τὸ Ἡμερολόγιόν του, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ κ. Ἀσώπιος ἔχων πεντακοσίας ἢ χιλίας δραχμὰς περιπλέον ὡς κέρδος εἰς τὸ θυλάκιόν του θὰ ἔχῃ ὄρεξιν νὰ μεταβαίνῃ τὸν χειμῶνα εἰς τὰς συναναστροφὰς τῶν ἀπόκρεων, ὁπόθεν, ὡς ἀπὸ πηγῆς ἀνεξαντλήτου, θὰ ἀντλῇ τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα ἐπεισόδια, δι' ὧν κοσμεῖ τὰς ἐπινομίδας του. Ἐνῷ καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ Ἡμερολογίου καὶ ὅλοι

ὑποκύψωσιν;

— Σᾶς ἐρωτῶ καὶ ἐγώ, τὰ κράτη ταῦτα μὲ ὑποστήριξαν, ὅταν ἠναγκάσθην ν' ἀποχωρήσω τῆς Βυρτεμβέργης; Μὲ ἀφῆκαν ν' ἀναχωρήσω καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τὴν Συμμαχίαν.

— Συγχωρήσατέ μοι, ἄρχον μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων ἱππότης διὰ φωνῆς συγκεκινημένης. Δὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα οὕτω. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ἡμέραν τῆς Μπλαμπούρεν. Ποῖος σᾶς ἔμεινε πιστός, ὅταν οἱ Ἐλβετοὶ ἀπῆλθον; Ποῖος σᾶς παρεκάλεσε νὰ μὴ ἐγκαταλείψητε τὴν χώραν; Ποῖος προσεφέρετο νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωήν του; Ὀκτακισχίλιοι Βυρτεμβέργιοι. Ἐλησμονήσατε τὴν ἡμέραν ἐκείνην;

Ἀ! ἀγαπητέ μου, εἶπεν ὁ καγκελάριος, τὸν ὁποῖον δὲν διέλαθεν ἡ ἐντύπωσις, ἣν οἱ λόγοι οὗτοι προὐξένησαν εἰς τὸν Οὐλρῖχον, ὁμιλεῖτε, μὰ τὴν πίστιν μου, μετὰ πολλῆς τόλμης. Ἄλλως τε δὲν πρόκειται σήμερον περὶ τοῦ ἄλλοτε, ἀλλὰ περὶ τῆς σήμερον. Τὰ κράτη ἀπηρνήθησαν τὸν ἀρχαῖον ὅρκον των, διὰ νὰ ὀμόσωσι νέον εἰς τὴν Συμμαχίαν. Ἡ ὑψηλότης του εἶνε ὡς νεωστὶ καταλαβὼν τὴν ἀρχὴν κύριος. Κατέχει τὴν χώραν ταύτην δικαιώματι κατακτήσεως. Ἐὰν ἡ Συμμαχία ἀνεγνωρίσθη δι' ἰδιαιτέρων συνθηκῶν καὶ ὁ δοῦξ δύναται τὸ αὐτὸ νὰ πράξῃ τώρα. Νέος κύριος, νέος νόμος. Ἕκαστος δέχεται τὸν ὅρκον τῶν ἄλλων, ὅπως θέλει! Νὰ σᾶς δώσω τὸν κάλαμον;

— Κύριε καγκελάριε, εἶπεν ὁ Λιχτενσταῖν διὰ φωνῆς εὐσταθοῦς, σέβομαι μεγάλως τὰ φῶτά σας, τὴν ἐπιστήμην σας, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγετε, εἶνε ἐσφαλμένον, ἢ δὲν εἶνε καλὴ συμβουλή. Πρόκειται νὰ μάθωμεν, τί ἐπιθυμεῖ ὁ λαός. Διὰ τῆς διοικήσεώς της ἡ Συμμαχία κατεπόνησε πάντας τοὺς ὑπηκόους, ὥστε ἡ Ὑψηλότης του ἐπανῆλθεν εἰς κατάλληλον στιγμήν. Τώρα πάντων αἱ καρδίαι ἵπτανται πρὸ τοῦ δουκός, ἀλλὰ δὲν θ' ἀπαλλοτριωθῇ αὐτῶν ὁ δοῦξ, ἐὰν ἀνατρέψῃ τὸ καθεστὼς καὶ κυβερνήσῃ κατὰ νέους νόμους; Ὦ! σκέφθητε, ἄρχον μου, σκέφθητε ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ εἶνε τὸ ἰσχυρότερον ἔρεισμα!»

Ὁ δοῦξ, ἔχων τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, ἔβλεπεν ἐμπρὸς ζοφερῶς χωρὶς ν' ἀπαντᾷ. Ἀλλ' ὁ φέρων τὸν κίτρινον μανδύαν καγκελάριος ἔλαβε τὸν λόγον μετὰ μεγαλειτέρας προθυμίας.

— Ποῦ εὕρετε τὰς ὡραίας ταύτας φράσεις, ἀγαπητέ μου καὶ κάλλιστε φίλε μου; Ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ, λέγετε. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐγίνωσκον ἤδη πόσον ἔπρεπε νὰ φροντίζωσι περὶ τούτου. Αὐτὰ εἶνε πομφόλυγες σάπωνος, μάλιστα πομφόλυγες σάπωνος. Σᾶς ἐθεώρουν συνετώτερον. Τί εἶνε ἡ χώρα; Ἰδοὺ αὐτὴ προσωποποιημένη. Οὗτος εἶνε ἡ Βυρτεμβέργη, τῷ ἀνήκει κληρονομικῷ δικαιώματι, νῦν δὲ καὶ δικαιώματι κατακτήσεως. Ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ μεταβάλλεται ὅπως ὁ καιρὸς κατὰ τὸν Ἀπρίλιον. Ἐὰν ἡ ἀγάπη των ἦτο τοσοῦτον μεγάλη, δὲν θὰ ὑπετάσσοντο εἰς τὴν Συμμαχίαν.

— Ὁ καγκελάριος ἔχει δίκαιον, ἀνέκραξεν ὁ Οὐλρῖχος, ἀποσπώμενος τῶν σκέψεών του· Λιχτενσταῖν, ἔχεις ἀναμφιβόλως καλὴν πρόθεσιν, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην, οὗτος εἶνε ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Ἡ μακροθυμία μου μὲ ἠνάγκασε νὰ καταλίπω τὴν χώραν, τώρα δέ, ὅτε ἐπανῆλθον, θέλω νὰ αἰσθανθῶσιν ὅτι εἶμαι ὁ κύριος. Τὸν κάλαμον, καγκελάριε· μάλιστα, λέγω, οὕτω τὸ θέλω, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ μοὶ δώσωσι τὸν ὅρκον των.

— Ἀ! δέσποτά μου, μὴ κάμνετε τίποτε εἰς τὴν πρώτην στιγμὴν τοῦ πάθους σας. Περιμείνατε νὰ ψυχρανθῇ τὸ αἷμά σας. Συγκαλέσατε τοὺς ὑποτελεῖς, ἐπιτελέσατε τὰς μεταβολάς, ἃς νομίζετε καταλλήλους, ἀλλ' ὄχι τὴν στιγμὴν ταύτην, ὄχι ἐνόσῳ ἡ Συμμαχία κατέχει ἀκόμη μέρη τῆς Βυρτεμβέργης· τοῦτο θὰ σᾶς ἦτο ὀλέθριον ἴσως.

— Μπᾶ! διέκοψεν ὁ καγκελάριος, τοιουτοτρόπως θὰ περιεπίπτομεν εἰς τὰ ἀρχαῖα πάλιν λάθη. Προσέξατε! ἀφοῦ οἱ ὑποτελεῖς συνέλθωσιν ἅπαξ, νομίζετε ὅτι θὰ ὑποχωρήσωσιν ἑκουσίως; Τότε θὰ ἠναγκαζόμεθα νὰ προσφύγωμεν εἰς τὴν βίαν καὶ θὰ καθιστάμεθα μισητοί. Πρέπει νὰ κατεργάζεται τις τὸν σίδηρον ἐνόσῳ εἶνε θερμός. Ἤμπως ἀρέσκει εἰς τὴν ὑψηλότητά του νὰ ὑποκύψῃ ταπεινῶς καὶ πάλιν εἰς τὸν ἀρχαῖον ζυγόν;

Ὁ δοῦξ οὐδὲν ἀπήντησε. Δι' ἀποτόμου κινήσεως ἥρπασε τὸν κάλαμον καὶ τὴν περγαμηνὴν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ καγκελαρίου, ἔρριψε ταχὺ καὶ διαπεραστικὸν βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἱππότου καὶ πρὶν ἢ οὗτος δυνηθῇ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτόν, ὁ Οὐλρῖχος εἶχεν ὑπογράψῃ.

Ὁ ἱππότης ἔμεινεν ἐν ἀφώνῳ θλίψει, ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὁ καγκελάριος παρετήρησε τὸν ἱππότην καὶ τὸν δοῦκα θριαμβευτικῶς. Ἀλλ' ὁ Οὐλρῖχος ἔλαβεν ἀργυροῦν κωδωνίσκον τεθειμένον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐσήμανεν. Ὑπηρέτης τις ἐνεφανίσθη.

— Οἱ ἀστοὶ συνηθροίσθησαν; ἠρώτησεν ὁ δοῦξ.

— Μάλιστα, Ὑψηλότατε, συνῆλθον εἰς τοὺς πρὸς τὴν Κάνσταδτ λειμῶνας. Οἱ μισθοφόροι, εἰς ἓξ σώματα, μεταβαίνουσιν ἐκεῖ ταύτην τὴν στιγμήν.

— Οἱ μισθοφόροι; Διατί; Ποῖος τοὺς διέταξεν;

Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει ταύτῃ ὁ καγκελάριος ἔτρεμε.

— Πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως, εἶπεν. Ἐσκέφθην ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνειθίζεται ὁ στρατὸς νά...

Ὁ δοῦξ ἔνευσεν εἰς τὸν καγκελάριον νὰ σιωπήσῃ· ἀπήντησε τὸ ἐταστικὸν βλέμμα τοῦ γέροντος Λιχτενσταῖν, ὅπερ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ἐρυθριάσῃ.

— Ἐγὼ δὲν διέταξα τοῦτο, εἶπεν, ἀλλ' ἐὰν τοὺς ἀνεκάλουν, θὰ ἐσχολιάζετο τὸ πρᾶγμα. Εἶνε ἀδιάφορον ἄλλως τε. Ἂς μοὶ φέρωσι τὸν ἐρυθρὸν μανδύαν καὶ τὸν πῖλόν μου.

Ὁ δοῦξ ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ παρετήρησεν ἔξω ἐν σιωπῇ. Ὁ καγ-

οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ἐκδόται καὶ ἐν γένει πᾶς ὅστις εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ δημοσιεύσῃ βιβλίον ἐν Ἑλλάδι, ζῇ καὶ ἀποθνήσκει ὡς σκύλος, διότι εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἂν ἤρχισαν κἄπως νὰ ἀναγινώσκωσι βιβλία, δὲν συνείθισαν ὅμως εἰσέτι καὶ νὰ τὰ ἀγοράζωσιν.

Αἱ κυρίαι ἤκουσαν ταῦτα παρητημένοι αἱ ἀλλήλας μετ' ἀπορίας, ἐπὶ τέλους δὲ μία ἐξ αὐτῶν εἶπε·—Τοῦτο εἶναι ἀληθές.—Εἶναι δίκαιον, εἶπεν ἄλλη.—Εἶναι λογικόν, προσέθηκε τρίτη. Ἄλλη δέ τις διακόψασα ἴσως τὰς σκέψεις ὅλων, εἶπεν·—Οὐδέποτε εἶχον ὑπολογίσει ταῦτα, διότι οὐδεὶς μοὶ τὸ εἶπε.—Δὲν σᾶς τὰ εἶπέ τις, κόρη μου, εἶπεν ὁ σεβαστὸς γέρων, διότι εἶναι γνωστὰ καὶ ἁπλούστατα πράγματα.

Εἶτα ὁ κ. Α. . . . διηγήθη ἡμῖν πολλὰ ἀνέκδοτα, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἠδυνάμην ν' ἀναφέρω πλεῖστα τοιαῦτα ἐμφαίνοντα ὅτι ἐν Ἑλλάδι οἱ πλεῖστοι ἀγνοοῦσι τί ἐστιν ἐμπορικῶς ἓν βιβλίον. Γνωρίζω ἀνθρώπους κατοικοῦντας ἐν Πειραιεῖ καὶ ζητοῦντας ἐπὶ δανείῳ βιβλίον μιᾶς δραχμῆς, ἀπὸ φίλον κατοικοῦντα εἰς Ἀθήνας, ἄλλος, ὅστις μοὶ ἔγραψε δὶς καὶ τρὶς ἔκ τινος νήσου τοῦ Αἰγαίου Πελάγους τεσσαράκοντα μίλια ἀπεχούσης, ζητῶν μοι νὰ τῷ πέμψω βιβλίον ὅπως τὸ ἀναγνώσῃ. Καὶ ποῖον βιβλίον; ἀξίας δύο δραχμῶν. Ἀνθρώπου ἀγνώστου μοι, ὅστις μοὶ ἔγραψεν ἐκ Πατρῶν, ζητῶν δωρεὰν βιβλίον ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοθὲν καὶ τιμώμενον ἀντὶ τριῶν δραχμῶν. Φίλων ὄχι πτενῶν, οἵτινες ἐθεώρησαν ὡς ὕβριν, διότι ἐκδώσας βιβλίον καὶ δαπανήσας πρὸς τοῦτο τετρακισχιλίας δραχμάς, δὲν τοὺς ἔστειλα ἓν ἀντίτυπον δωρεάν. Δυσαρέσκειαν μεταβληθεῖσαν εἰς ἔχθραν, διότι τὸν κύριον Δ . . . . ζητήσαντά μοι δωρεὰν βιβλίον ἐκδοθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ἠρώτησα ἂν μόνον ἀπὸ τὸν βιβλιοπώλην ζητῇ δωρεὰν βιβλίον ἢ καὶ ἀπὸ τὸν σανδαλοποιὸν ὑποδήματα καὶ τὸν ῥάπτην ἐνδύματα ἐννοῇ νὰ τὰ λαμβάνῃ δωρεάν.

Καὶ ταῦτα πράττουσιν ἄνθρωποι ἐξοδεύοντες πέντε φράγκα διὰ τίποτε, ῥίπτοντες ἓν ἑκατόφραγκον εἰς τὸν δίσκον τῆς τυχούσης Ἰταλίδος αὐλητρίδος, ἀγοράζοντες ἓν ἄνθος Καμελίας ἀντὶ εἴκοσι φράγκων καὶ πολλὰς ἑκατονταδάς φράγκων δαπανῶντες εἰς μυρίας τοιούτου εἴδους ἀνοησίας.

Ὅλα δὲ ταῦτα συμβαίνουσι, διότι δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσουν ὅτι ἅμα νεοεκδοθέν τι βιβλίον τοῖς ἀρέσκει, ὁ προχειρότερος τρόπος ἀποκτήσεως εἶνε νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον καὶ τὸ ἀγοράσωσιν.

Ἀκούει τις κἀθ' ἑκάστην περὶ αὐτῶν—Πρέπει νὰ ἐμψυχωθῇ ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία, πρέπει οἱ ἡμέτεροι λογογράφοι νὰ γίνωσι γνωστοὶ εἰς τὴν Εὐρώπην.—Δὲν ἔχομεν περιοδικὰ μὲ εἰκόνας.—Πρέπει ν' ἀποκτήσωμεν μεγάλους ἐκδότας.—Πρέπει τοῦτο, πρέπει ἐκεῖνο . . . Ὅλα ταῦτα εἶνε περιττολογίαι· ἵνα κατορθωθῶσι δὲ ταῦτα δὲν ἀρκεῖ ν' ἀναγινώσκωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ κἄτι ἄλλο.

«Πρέπει νὰ ἀγοράζωμεν τὰ βιβλία».

Ο ΛΟΧΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΥΤΡΑΣ

Ὁ λοχίας Πέτρος Λυγιᾶς τοῦ 5ου εὐζωνικοῦ τάγματος, ἦτο ἀπεσπασμένος μετὰ τῶν ἀνδρῶν του εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Κούτρας σταθμόν. Ἐνῷ οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ ἔμενον εἰς τὰς σκηνάς των οἱ δὲ εὔζωνοι, οἱ σταυραετοὶ οὗτοι τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀρεσκόμενοι νὰ εὑρίσκωνται εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν, ἠσκοῦντο εἰς τὸν δίσκον καὶ τὴν σκοποβολὴν καὶ τὸ ἅλμα, ὁ λοχίας ἐκάθητο πλησίον τοῦ ὀχυρώματος, ἐπὶ τῆς κάπας του, μελαγχολικῶς στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρός.

— Κύρ' λοχία, τί ὥρα νᾶνε; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ πλησίον σκοπός.

Ὁ λοχίας βυθισμένος εἰς τὰς ἰδίας του σκέψεις δὲν ἀπήντησε.

— Κύρ' λοχία! ἔ, κύρ' λοχία! τί ὥρα νᾶνε;

Φαίνεται ὅτι ἤκουσεν ἤδη, διότι ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ παρετήρησε πρὸς τὸν δυτικὸν ὁρίζοντα. Ὁ ἥλιος κατέβαινεν ἠρέμα πρὸς τὴν δύσιν, χρυσίζων τὰ περὶ αὐτὸν μικρὰ νέφη, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ὡσεὶ πυροπολούμενον τὸ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν Χασίων δάσος τῶν ἐλατῶν.

— Πέντε καὶ 'μισή, εἶπε.

Καὶ ἐπανέλαβε τὴν πρώτην θέσιν του.

Ὁ λοχίας τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατείχετο ὑπὸ δυσθυμίας, τὸ πρόσωπόν του τὸ φαιδρὸν καὶ γαλήνιον ἄλλοτε, ἐπεσκίαζεν ἤδη βαθεῖα θλῖψις, τὸ στῆθός του ἀνήρχετο καὶ κατήρχετο μετὰ βίας, ὡσεὶ νὰ ἐπιέζετο ὑπὸ ἐφιάλτου. Ὁ λοχίας ὑπέφερε· καὶ δικαίως. . . Ἦτο ἐποχὴ θλιβερά, ἀπελπιστικὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Βούλγαροι ἠπείλουν τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Ἕλληνας, ὁ Γκὸλτς πασᾶς διέγραφε τὴν ὁδόν, ἣν ἔμελλεν ὁ τουρκικὸς στρατὸς νὰ ἀκολουθήσῃ ἐν Ἑλλάδι, ὁ Ἐγιοὺπ πασᾶς διέδιδε μετὰ κόμπου ὅτι ἑπτὰ μόναι ἡμέραι τῷ ἤρκουν νὰ φθάσῃ νικηφόρος μέχρις Ἀθηνῶν; οἱ *ζαπτιέδες* Κωνσταντινουπόλεως ἔδερον τοὺς ναύτας τῶν ἐμπορικῶν ἑλληνικῶν πλοίων καὶ ἔρριπτον κατεσχισμένην ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τὴν σημαίαν των, ἡ Εὐρώπη ἐθεώρει τοὺς Ἕλληνας ἐκπεφυλισμένους, νάνους υἱοὺς γιγάντων πατέρων καὶ ἐνῷ ἡ Ἑλλὰς ἡτοιμάζετο διὰ πολέμου νὰ ἐκπλύνῃ τὰς ὕβρεις ταύτας, νὰ καταρρίψῃ τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Τούρκων πασάδων καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἀπαράγραπτα, τὰ ἱερὰ δίκαιά της, οἱ ἰσχυροὶ τῆς Εὐρώπης δι' ἑνὸς τελεσιγράφου κατεδίκαζον αὐτὴν εἰς ἀπραξίαν. Ἐκτελεσταὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν διαταγῶν οἱ ἡνωμένοι στόλοι ἀπὸ Θερμαϊκοῦ μέχρι Μαλέα καὶ ἀπὸ Κερκύρας μέχρι Κυθήρων, περιέβαλλον δι' ἀλύσου σιδηρᾶς, περιέσφιγγον αὐτήν, ὡς ὁ

ὄφις τὸν καρκίνον. . . Αἱ προσδοκίαι τῶν δούλων Ἑλλήνων πρὸς στιγμὴν ἐκταφεῖσαι ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας των, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἅγια λείψανα ἐφυλάσσοντο, ἐκρύπτοντο πάλιν φαρμακοποτισμέναι εἰς αὐτὰ ὡσεὶ φοβούμενα μὴ προκαλέσουν τὸν χλευασμὸν τῶν ξένων· οἱ καρδιόκτυποι τῶν ἐλευθέρων ἐνετείνοντο ἀπελπιστικῶς μέχρι διαρρήξεως, ὡς ἐλατήριον ὡρολογίου, φθαρὲν ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου χρήσεως· τὰ ὄνειρα τῆς παρὰ τὰ σύνορα σφριγώσης νεότητος ἀπεσβύνοντο, ἴσως διὰ παντός, ὡς φωτογραφία ἐξαλειφθεῖσα ὑπὸ τοῦ σάρακος καὶ τῆς κακοκαιρίας. . . Ἡ Ἑλλὰς ἀφωπλίζετο.

Ὁ Λυγιᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀκούσῃ ἀπαθῶς τοιοῦτόν τι, μῖσος, ὀργή, περιφρόνησις, ἀπελπισία, ἐντροπή, κατεῖχον ἐκ συμφώνου καὶ ἐπίεζον τὰ στήθη τοῦ φιλοτίμου στρατιώτου. Δεσμώτης Προμηθεύς, μὴ δυνάμενος διὰ τοῦ ὄπλου του νὰ καταρρίψῃ τὴν βαρβαρότητα καὶ νὰ δώσῃ, ὡς ἤλπιζε, τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἀδελφούς του, ἐμαίνετο καὶ ἐδυσφόρει, ὡς ὁ μεγαλόφρων Τιτάν, μὴ δυνάμενος νὰ χύσῃ τὸ φῶς καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰς τὸν κόσμον. Ἀπὸ ἐξάψεως μετέπιπτεν εἰς ἔξαψιν, ἀπὸ μανίας εἰς μανίαν καί, ὡς ἑρπετὸν θέλον νὰ βασκάνῃ τὸ θῦμά του, ἐστύλωνε πυρετώδεις ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῶν ἀπέναντί του γυμνῶν καὶ πειναλέων ἐχθρῶν, ἐκείνων, οἵτινες ἠπείλουν νὰ πατήσουν, ὡς νικηταί, ἑλληνικὰ χώματα, καὶ τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἐπίστευεν ὅτι μόνος ἦτο ἱκανὸς διὰ λακτισμάτων νὰ τοὺς διώξῃ πέραν, ἕως τὴν *Κόκκινη Μηλιά*.

Ἀ! πολὺ κακῶς, πολὺ κακῶς ἐσκέπτοντο οἱ Κυβερνῆται τῆς χώρας· μεγάλην ἀδικίαν ἔκαμνον καταστρέφοντες τὸν μόνον πόθον, τὸ μόνον ὄνειρον, τὴν μόνην ἐλπίδα τόσων χιλιάδων ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι διὰ τὴν πραγμάτωσιν αὐτοῦ καὶ μόνου ἔσπευσαν εἰς τὴν πρώτην πρόσκλησιν, ὡς νεοσσοὶ εἰς τὸν κρωγμὸν τῆς μητρός των καὶ διῆλθον τόσους μῆνας εἰς τὴν μεθόριον γραμμήν, περιφρονοῦσαι τὰς χιόνας καὶ τὰς βροχάς, τὰς κακουχίας τοῦ στρατιωτικοῦ βίου, τὴν ἀφόρητον πειθαρχίαν καὶ τὴν ἀηδῆ ζωὴν τῶν στρατώνων, ἀναμένουσαι ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν νὰ ἀκούσωσι τὸ εὐλογημένον σύνθημα «Ἐμπρός, Ἕλληνες!» νὰ πεταχθῶσιν, ὡς ξεφτέρια ἀπὸ τὰς φωλεάς των καὶ νὰ πάρουν 'μπροσταρία, ὡς ἡ σβάρνα τὰ χώματα τοῦ ἀγροῦ, τοὺς πρὸ αὐτῶν κατασκηνοῦντας ἐχθρούς... Ἔπειτα τί ἐφοβοῦντο τάχα; Ὅτι δὲν ἦτο ἐλεύθερος ὁ στόλος; ὅτι δὲν θὰ εἰργάζοντο ἀπὸ κοινοῦ ἀδελφωμένοι οἱ σταυραετοὶ τῆς ξηρᾶς μὲ τὰ δελφίνια τῶν νήσων; Ἀλλ' ὁ Λυγιᾶς εἶχεν ἀκούσει ὅτι εἰς στρατιώτης κατὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐκράτησε πλοῖον ἐχθρικὸν ἕτοιμον νὰ φύγῃ διὰ τῆς μιᾶς χειρός· ὅτε τῷ τὴν ἀπέκοψαν τὸ ἥρπασε διὰ τῆς ἄλλης, τῷ ἔκοψαν καὶ ταύτην, τὸ ἥρπασε διὰ τῶν ὀδόντων μέχρις οὗ τῷ ἀπέκοψαν καὶ τὴν κεφαλήν... Διατί ἡ Ἑλλὰς νὰ μὴ μιμηθῇ τὸ ἀνδρεῖον ἐκεῖνο τέκνον της; . . .

Ὁ Λυγιᾶς ἐσκέπτετο ὅπως πᾶς στρατιώτης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην· ὑπέφερεν ὅ,τι πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος Ἕλλην· τὰ αἰσθήματά του ἦσαν αἰσθήματα σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ... Ὁ Λυγιᾶς ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ του ἤρχισε νὰ καταρᾶται τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν κατετάχθη στρατιώτης καὶ πρὸ πάντων τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐζήτησε νὰ μετατεθῇ εἰς τὰ σύνορα. Ἂν ἦτο παρερριμμένος εἰς γωνίαν τινὰ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εἰς τάγμα τι τῶν Καλαμῶν ἢ τοῦ Ναυπλίου, δὲν θὰ ὑπέφερε καθόλου, ἢ ὁ πόνος του θὰ ἦτο ὀλιγώτερος. Ἀλλὰ νὰ εἶνε ἐκεῖ, νὰ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ τοὺς ὑβριστὰς τῆς πατρίδος του, τοὺς κρατοῦντας εἰς τὴν ἄτιμον σκλαβιὰν χιλιάδας ἀδελφῶν του, νὰ βλέπῃ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἀπὸ τὸ λίκνον διὰ τῶν νανουρισμάτων τῆς μητρός του, διὰ τῶν παραμυθιῶν τῆς μάμμης ἔμαθε νὰ μισῇ ὡς τὸν διάβολον, καὶ νὰ ἀναγκάζηται νὰ τοὺς ἀνέχηται ἦτο φοβερόν! Καὶ ὡς ὁ ἀνήμερος κύων δεδεμένος δὲν παύει τὰς ὑλακάς του ἐφ' ὅσον βλέπει ξένον ἄτομον, ὁ Λυγιᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ κατισχύσῃ τοῦ θυμοῦ, τοῦ κοχλάζοντος εἰς τὰ λάσια στήθη του ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἐχθροῦ. Τῷ ἤρχετο νὰ ῥιφθῇ τυφλὸς ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι χαρακώματος, νὰ φονεύσῃ διὰ τοῦ ὅπλου, νὰ τρυπήσῃ διὰ τῆς λόγχης, νὰ ξεσχίσῃ διὰ τῶν ὀδόντων ὅσους ἐχθροὺς περισσοτέρους ἠδύνατο καὶ νὰ πέσῃ τέλος, ἀλλὰ ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ χαρακώματος, ἐν μέσῳ ἐχθρικῶν πτωμάτων.

— Ναί· ἄλλος τρόπος δὲν εἶνε· εἶπε καταφέρων τὸν γρόνθον του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Καὶ ἔδακνε τὸν παχὺν μαῦρον μύστακά του μετὰ μανίας.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σκέψις ἄλλη διῆλθε πρὸ αὐτοῦ. Ἐὰν ἔκαμνε τοιοῦτόν τι θὰ ἐθεωρεῖτο λιποτάκτης· τὸ καθῆκον τοῦ στρατιώτου εἶνε νὰ ὑπακούῃ τυφλῶς εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του, νὰ μένῃ ἐκεῖ ὅπου οὗτοι τὸν ἔταξαν· ὁ στρατιώτης δὲν ἀνήκει εἰς ἑαυτόν, ἀνήκει εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τοὺς ἀνωτέρους του... Ἔπειτα ποίαν ἐκδούλευσιν θὰ ἔκαμνεν εἰς τὴν πατρίδα διὰ τοῦ θανάτου του; κάμμίαν· μόνον τὸ πολὺ πολὺ θὰ ἔδιδεν αἰτίαν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τρελλὸς παρ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι συνηθοῦν νὰ ζυγίζουν καὶ τὰ αἰσθήματα ὡς φασόλια, μὲ τὴν ὀκᾶν.

Οὕτως ἐσκέφθη ὁ Λυγιᾶς καὶ ἀπεφάσισε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ δώσῃ διέξοδον εἰς τὰ διάφορα αἰσθήματα, ἅτινα τῷ κατέκαιον τὰ στήθη, ὡς οἱ παλαιοὶ κλέφται ὁσάκις δὲν ἠδύναντο διὰ τοῦ γιαταγανίου καὶ τοῦ καρυοφυλλιοῦ νὰ ἐκχύσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν τὴν ὀργήν των, τέκνον γνήσιον τῆς φύσεως καὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐκεῖνοι, ὁ Λυγιᾶς, ἤρχισε νὰ ἐκχύνῃ αὐτὰ εἰς τραγοῦδι, ἐκεῖ ἐπὶ τῶν

κελάριος, μὴ γνωρίζων ἀκριβῶς, ἐὰν ὁ κύριός του ἦτο ὠργισμένος ἢ ὄχι, δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ τι, ὁ δὲ ἱππότης Λιχτενσταΐν ἐτήρησεν ἐπίσης νεκρικὴν σιγήν.

Ἔμεινεν οὕτως ἐπί τινας στιγμάς, μεχρις ὅτου ἀφίκοντο οἱ θεράποντες. Τέσσαρες ἀκόλουθοι εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον, ὁ πρῶτος ἐκόμιζε τὸν μανδύαν, ὁ δεύτερος τὸν πῖλον, ὁ τρίτος χρυσῆν ἅλυσιν καὶ ὁ τέταρτος τὸ ξίφος τοῦ δουκός. Ἐνέδυσαν τὸν δοῦκα διὰ τοῦ δουκικοῦ ὑφαινοβαφοῦς καὶ πεποικιλμένου μανδύου. Παρουσίασαν αὐτῷ πῖλον κεκοσμημένον διὰ μελάνων καὶ κιτρίνων πτερῶν, συγκρατουμένων διὰ χρυσῆς καρφίδος πλήρους πολυτίμων λίθων ἐχόντων ἀξίαν ὁλοκλήρου κομητείας. Ὁ δοῦξ ἐφόρεσε τὸν πῖλόν του, περιβληθεὶς δὲ τὰ ἐνδύματα τοῦ ἀξιώματός του, ἐφαίνετο εὐγενέστερος, ἐπιβλητικώτερος ἢ πρότερον καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς μέτωπόν του, τὸ σπινθηροβολοῦν βλέμμα του ἔλαμπον ὑπὸ τὴν περικεφαλαίαν του. Προσήρμοσε τὴν χρυσῆν ἅλυσιν, ἐζώσθη τὸ ξίφος του καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν καγκελάριον τὴν διαταγὴν τῆς ἀναχωρήσεως.

Ὁ ἱππότης Λιχτενσταΐν ἐτήρει πάντοτε σιγήν. Μετὰ θλίψεως εἶδε πάσας τὰς προετοιμασίας ταύτας καὶ ἔπειτα ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του. Ὁ δοῦξ ἔκλινεν ὀλίγον τὴν κεφαλήν, διερχόμενος πρὸ τοῦ γέροντος ἱππότου καὶ προὐχώρησε πρὸς τὴν θύραν παρακολουθούμενος ὑπὸ τῆς χονδροειδοῦς μορφῆς τοῦ Ἀμβροσίου Βολλάν, ὅστις προσεπάθει νὰ λάβῃ ἀξιοπρεπῆ στάσιν. Ἐὰν ὁ κύριος δὲν ἐχαιρέτισε τὸν ἱππότην, οὔτε ὁ καγκελάριος ἐνόμισεν ὅτι ὤφειλε νὰ χαιρετίσῃ αὐτόν. Ἔρριψε κακεντρεχὲς βλέμμα πρὸς τὸ μέρος, εἰς ὃ ἵστατο εἰσέτι ὁ Λιχτενσταΐν, καὶ τὸ μέγα αὐτοῦ στόμα συνεσπάσθη εἰς εἰρωνικὸν μειδίαμα· ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου, ὁ δοῦξ ἔστη αἴφνης καὶ παρετήρησεν ὄπισθεν· ἡ ἀγαθὴ φύσις του ἐφάνη θριαμβεύουσα ἐν αὐτῷ. Πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τοῦ καγκελαρίου ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Λιχτενσταΐν:

— Γηραιέ μου θεράπον, εἶπε, προσπαθῶν νὰ κρατήσῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ συγκίνησιν, ὑπῆρξες ὁ μόνος φίλος μου καὶ εἰς σκληρὰς δοκιμασίας ἀνεγνώρισα τὴν πίστιν σου. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θέλῃς τὸ κακὸν τοῦ Βύρτεμβεργ. Αἰσθάνομαι ὅτι εἶνε μία ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων πράξεων τῆς ζωῆς μου καὶ ἀκολουθῶ ἴσως ὁδὸν κινδυνώδη, ἀλλ' ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ, πρέπει τὰ πάντα νὰ ῥιψοκινδυνεύῃ.

Ὁ ἱππότης δὲ Λιχτενσταΐν ἀνήγειρε τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ κεφαλήν· δάκρυα ἐκρέμαντο ἐκ τῶν φαιῶν βλεφαρίδων του. Ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Οὐλρίχου. Μείνατε, εἶπε, τὴν φορὰν ταύτην μόνον ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου. Αἱ τρίχες μου ἐλευκάνθησαν· ἡ ἡλικία μοὶ παρέσχε πεῖραν, ἐν ᾧ σεῖς μόλις εἶσθε τριακονταέτης.

Ἐν τούτοις τὰ τύμπανα ἠκούοντο ἤδη ἠχοῦντα ἐν τῇ αὐλῇ. Οἱ ἵπποι ἀνυπομονοῦντες ἐσκίρτων καὶ αἱ σάλπιγγες, ἐσήμαινον προσκαλοῦσαι εἰς τὴν τελετὴν τῆς ὁρκοδοσίας.

— «Ὁ κῦβος ἐρρίφθη», ἦτο φράσις τοῦ Καίσαρος, εἶπεν ὁ δοῦξ δι' ἀποφασιστικοῦ τόνου. Νῦν διέρχομαι τὸν Ῥουβίκωνα. Ἡ εὐλογία σου ἠδύνατο νὰ μοὶ εἶνε ὠφέλιμος, γηραιὲ φίλε μου· αἱ συμβουλαί σου δίδονται πολὺ ἀργά.

Ὁ ἱππότης ὕψωσε τοὺς τεθλιμμένους ὀφθαλμούς του. Ἡ φωνὴ ἐπέλιπεν αὐτῷ, ἐπίεσε τὴν χεῖρα τοῦ δουκὸς ἐπὶ τῆς καρδίας του. Ὁ Οὐλρῖχος ἐδυσκολεύετο νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἀλλ' ὁ καγκελάριος ἐξήγαγε τὸν μακρὸν καὶ ξηρὸν βραχίονά του κάτωθεν τοῦ κιτρίνου μανδύου του καὶ ἔκαμε νεῦμα διὰ τοῦ μακροῦ κιλύνδρου τῆς περγαμηνῆς. Εἶχε τὴν μορφὴν πειρασμοῦ ἐπιτυχόντος νὰ παρασύρῃ μίαν ψυχήν. Ὁ Οὐλρῖχος δὲ Βύρτεμβεργ ἀπεσπάσθη ἐκ τῶν βραχιόνων τοῦ Λιχτενσταΐν, ὅπως μεταβῇ νὰ δεχθῇ τὸν ὅρκον τῆς πρωτευούσης του.

ΣΤ'

Αἱ ἀνησυχίαι τοῦ γέροντος ἱππότου δὲν ἐφαίνοντο τόσον ἀνυπόστατοι, ὅσον ἤθελε νὰ παραστήσῃ αὐτὰς ὁ Ἀμβρόσιος Βολλάν. Ἀναμφιβόλως μέγα μέρος τῆς χώρας συνδιηλλάγη τῷ δουκί, διότι ἡ προτίμησις ὑπὲρ τοῦ κληρονομικοῦ πρίγκιπος, καὶ αἱ πιέσεις τῆς Συμμαχίας καὶ τὰ νικηφόρα τοῦ Οὐλρίχου ὅπλα ὑπεχρέωσαν πολλοὺς νὰ λησμονήσωσι τὸν δοθέντα εἰς τὴν Συμμαχίαν ὅρκον καὶ νὰ κηρυχθῶσιν ὑπὲρ τοῦ Δὲ Βύρτεμβεργ. Ἀλλ' ἡ νέα ὁρκοδοσία, ἥτις ἀνέτρεπεν ὅλας τὰς ἀρχαίας συμβάσεις, καὶ ἡ φήμη, ὅτι πλεῖσται πόλεις ἠναγκάσθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὸ νέον τῆς Κυβερνήσεως εἶδος, ἐπήνεγκον τὴν ἀπώλειαν τῆς δημοτικότητος τοῦ δουκός, ἀπώλειαν φοβερὰν ἐν τοιαύτῃ κρισίμῳ θέσει. Ἡ Οὐράχ, Γκεπίγκη καὶ Τυβίγκη, ἐπέμενον πάντοτε φυλάττουσαι τὸν δοθέντα τῇ Συμμαχίᾳ ὅρκον, διότι οἱ διοικηταί των, ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν συμμάχων, ἐπέβαλλον αὐταῖς διὰ τῆς βίας τοῦτο. Ἐν Οὐράχ ἤδρευεν ὁ Δίτριχ Σπάντ, θανάσιμος τοῦ δουκὸς ἐχθρός. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔθηκεν ἐπὶ ποδὸς τόσα στρατεύματα, ὥστε ὄχι μόνον ἐκράτησε πιστὴν ὅλην τὴν ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἐπαρχίαν, ἀλλὰ ἐπεχείρησε καὶ ἐπιδρομὰς εἰς τὰ γειτονικὰ καὶ σύμμαχα τοῦ δουκὸς κράτη. Διεδόθη ἐπίσης ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κρατῶν τῆς Συμμαχίας εἶχον καταλίπει τὴν Νερδλίγκην ἐν πάσῃ σπουδῇ καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς ἑστίας των, ὅπως συναθροίσωσι νέας δυνάμεις καὶ κηρύξωσι πάλιν κατὰ τοῦ Οὐλρίχου πόλεμον ἐξοντώσεως.

Ὁ Οὐλρῖχος ὅμως οὐδόλως ἐφαίνετο ἀνησυχῶν. Συνεσκέπτετο τῶν θυρῶν κεκλεισμένων μετὰ τοῦ Ἀμβροσίου Βολλάν. Ἔβλεπέ τις ἐρχομένους καὶ ἀναχωροῦντας πολλοὺς ταχυδρόμους, ἀλλ' οὐδεὶς ἐγίνωσκεν ὁποίας ἐκόμιζον ἀγγελίας. Ἐν Στουτγάρδῃ ἦσαν σταθερῶς πεπεισμένοι ὅτι ὁ δοῦξ ἦτο εὐθυμότατος· διότι, ὁσά-

συνόρων συντεθὲν ἅμα τῇ εἰδήσει τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ὅπερ διέτρεχε καθ' ὅλην τὴν μεθόριον γραμμήν, ὡς πῦρ ὑποβόσκον, τοῦ ὁποίου ἠκούσθη μετὰ μικρὸν ἡ φοβερὰ ἐκπυρσοκρότησις...

◇

Ὁ Πέτρος Λυγιᾶς ἦτο παλαιὸς ὑπαξιωματικὸς καὶ παλαιότερος στρατιώτης. Ἀφ' ὅτου κατετάχθη ἐθελοντὴς εἰς τὰ εὐζωνικά, πρὸ εἰκοσιετίας περίπου, τὸν περισσότερον χρόνον τῆς θητείας του διῆλθεν εἰς τὴν μεθόριον γραμμήν, κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν παλαιὰν ἀπὸ δὲ τοῦ 1881 εἰς τὴν νέαν. Εἶχε διέλθει δι' ὅλων τῶν σταθμῶν ἀπὸ Καραλῆ-Δερβὲν μέχρις Ἄρτης, ἐξετάζων τὰς τοποθεσίας, τοὺς κυματισμοὺς τοῦ ἐδάφους, τὰς πτυχὰς τῶν βουνῶν, τῆς ῥεμματιές, τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα τοῦ ἐχθροῦ, ἐρευνῶν τὰ πάντα διὰ τοῦ βλέμματός του, τοῦ ἀνησύχου καὶ γοργοῦ, ὡς ἡ ἀστραπή.

— Καλά, πολὺ καλά· ἐψιθύριζε κινῶν τὴν κεφαλὴν μετὰ περισκέψεως.

Κατὰ τὴν νύκτα, εἰς τὸν σταθμόν, ἐνίοτε ἀνελάμβανε νὰ φωνάζῃ αὐτὸς ἀντὶ τοῦ σκοποῦ τὸ «Φύλακες, γρηγορεῖτε!» διὰ τῆς βαρείας καὶ παλμώδους, ὡς βρόμος κεραυνοῦ φωνῆς του, ὡσεὶ νὰ ἤθελε νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ἐχθρούς «Εἶμαι ἐδῶ!» Καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐρρίγουν ἀκούοντες τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἐλώφαζον εἰς τὰ φυλακεῖά των, ὡς ὁ λαγὼς εἰς τὸν σχοῖνον ὅταν ἀκούσῃ ὑλακὴν κυνός. Διότι διὰ τοὺς ἐχθροὺς ὁ Λυγιᾶς ἦτό τι φοβερόν, ἀκατανόητον ὄν. Ἐὰν τοῖς ἔλεγέ τις ὅτι ἑκατὸν χιλιάδες στρατοῦ ἑλληνικοῦ κατεῖχον τὴν μεθόριον γραμμὴν ἕτοιμοι νὰ εἰσπηδήσωσιν εἰς τὰ χώματά των, θὰ ἐμειδίων περιφρονητικῶς· ἐὰν ὅμως τοῖς ἔλεγες ὅτι ἀντ' αὐτῶν ἦτο εἷς λόχος εὐζώνων μὲ τὸν Λυγιᾶν ἐπὶ κεφαλῆς, ἐκιτρίνιζον, ὡς τὸ θειαφοκέρι, ἔχανον ὅλως διόλου τὸ αἷμά των, τὴν ὄψιν των, ἐγίνοντο ὡς νεκροί.

Ὁ Λυγιᾶς δὲν ἐνεποίει ὀλιγωτέραν αἴσθησιν εἰς τοὺς συντρόφους του. Δὲν προύξένει μὲν τρόμον, ὡς εἰς τοὺς ἐχθρούς, ἐπειδὴ ἡ ἑλληνικὴ φύσις θαυμάζει πάντοτε καὶ γεραίρει τὴν ἀνδρείαν, οὐδέποτε τὴν φοβεῖται, ἀλλ' εἶδός τι σεβασμοῦ, εἶδός τι ἐκτάκτου λατρείας· ὅλοι, ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ στρατιώτου μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ἀξιωματικοῦ ἤθελον νὰ τὸν γνωρίζωσι, νὰ τῷ ὁμιλῶσιν. Ὁ νεοσύλλεκτος πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν μεθόριον, ἐγνώριζε περὶ τοῦ Λυγιᾶ ὅσα καὶ περὶ τοῦ Καραμὰν-Καζῆ, τοῦ μεγαλειτέρου ἥρωος τῶν παραμυθίων, κατεφλέγετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας μόλις φθάσῃ νὰ μάθῃ περὶ αὐτοῦ, πῶς ζῇ, πῶς διάγει, τί ἄνθρωπος εἶνε, μόλις δὲ τὸν ἔβλεπε τὸν εὕρισκεν πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ ὅ,τι τὸν εἶχε φαντασθῆ. Καὶ ὅταν ἀπολυόμενος τοῦ στρατοῦ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὁ μόνος του λόγος ἦτο νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς περὶ αὐτόν·

— Παλληκάρι ἦτον ὁ Λυγιᾶς· λεοντάρι σωστό... οἱ φίλοι του λένε πῶς ἔχει οὐρά...

— Τὸν ἐγνώρισες τὸν Λυγιᾶ; διέκοπτεν ὁ ἄλλος, ὅστις εἶχεν ἀκούσει κἀτι περὶ τοῦ λοχίου.

— Ἀκοῦς· ἤμουν καὶ 'ς τὴ διμοιρία του.

Ὁ στρατιώτης ἐφεύδετο εἰς τοῦτο· ἀλλὰ τὸ ἐθεώρει τιμήν του νὰ ὑπηρετῇ ὑπὸ τοιοῦτον παλληκαρᾶν, ἐνόμιζεν ὅτι προσκολλώμενος εἰς αὐτὸν ἔπαιρνέ τι ἐκ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς φήμης του.

Ὁ Λυγιᾶς, ἂν καὶ τόσα ἔτη ὑπηρέτει εἰς τὸν στρατόν, ἐπειδὴ οὔτε ὄνομα ἀκουστὸν οὔτε μέσα εἶχε, πάντοτε παρηγκωνίζετο προκειμένου περὶ προβιβασμῶν. Μόνον δὲ κατά τινα πρὸς ληστὰς συμπλοκὴν διακριθεὶς ἔλαβε τὸν βαθμὸν δεκανέως καὶ μετέπειτα μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878 τῇ συστάσει τοῦ Τερτίπη, ὅστις τὸν εἶδεν ὡς λέοντα μαχόμενον πλησίον του κατὰ τὰς μάχας τῆς Σεκλύζης καὶ τῆς Ματαράγκας, εἰς λοχίαν. Ἀλλ' οὗτος ἐγνώριζεν ὅτι ὁ στρατὸς τὰ ἔχει αὐτά· δὲν ἀπεγοητεύετο, μάλιστα δὲ ὑπερηφανεύετο, διότι αὐτὸς τὰ *γαλόνια* τὰ εἶχε μὲ τὴν ἀξίαν του, ὡς ὁ ἀρκούμενος εἰς μετρίαν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἱδρῶτος του ἀποκτηθεῖσαν περιουσίαν. Ἔπειτα αὐτὸς δὲν κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν διὰ *γαλόνια* ἤθελε νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Πατρίδα, τὴν σταυρομάνα του, ὡς τὴν ἔλεγε, καὶ νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του μίαν ἡμέραν δι' αὐτήν. Διότι ὁ Λυγιᾶς, ἁπλοϊκὸς καὶ εὔπιστος, ἤλπιζεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ γέροντος πατρός του, ἀγωνιστοῦ τοῦ 21 καὶ ἐνθέρμου θιασώτου τῆς *Μεγάλης Ἰδέας*, ἥτις ἤδη ἀπεσβέσθη ὁλοτελῶς, ὡς πυρὰ μὴ ἔχουσα τροφήν, καὶ εἶχε πεποίθησιν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ὀνείρου του ἐκείνου.

— Ἄκουσε ἐμένα, τῷ εἶχεν εἴπῃ οὗτος ὅταν ἐπήγαινε νὰ τὸν καταταξῇ στρατιώτην· ὅπου κι' ἂν εἶνε, θ' ἀνάψῃ τὸ ντουφέκι 'ς τὰ καλά.... Μὴ θαρρεῖς πῶς σταθήκαμε 'ς τὰ σύνορα γιὰ πάντα· εἶνε σὰν νὰ πῆς νὰ πᾷς ἀπὸ 'δῶ ὡς τὸν Ἅϊ-Γιώργη καὶ νὰ κάτσῃς 'ς τὰ γιοφύρια νὰ ξανασάνῃς μιὰ στιγμή... ὁ σκοπός μας εἶνε νὰ φτάσουμε 'ς τὴν Πόλι.

Μὲ τὴν ἰδέαν αὐτὴν τοῦ πατρός του ὁ Λυγιᾶς τρεφόμενος, ὑπέφερεν ἀγογγύστως καὶ τὸν παραγκωνισμὸν καὶ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἀξιωματικῶν του καὶ τὴν ἀθλίαν ζωὴν τῶν στρατώνων. Πόσες φορὲς εἶχε νομίσει ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα ἐκείνη καὶ πόσες φορὲς εἶχε γελασθῆ ὡς καὶ σήμερον. Εἶχεν ἄδικον λοιπὸν νὰ κλαίῃ ὁ Λυγιᾶς;...

◇

Ὁ ἥλιος ἔρριπτε τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἀκτῖνας ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς τῆς Κούτρας κορυφῆς, περικοσμῶν διὰ κροκίνου χρώματος τὴν φαλακρὰν γῆν της καὶ τὰ ὀχυρώματα τῶν εὐζώνων, ὅμοια πρὸς φωλεὰς ἁρπακτικῶν ὀρνέων. Ἐλαφρὸς καὶ ἀρωματώδης ζέφυρος ἔπνεεν ἀπὸ τῆς πεδιάδος· τὰ πτηνὰ ἐπέτων τερετίζοντα εἰς τὰς φωλεάς των· κάτω ἠκούετο, ὡς βοὴ μεμακρυσμένης θαλάσσης, ὁ σάλος τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοπέδου, ἐνῷ ἀπὸ τοῦ πλησίον τουρκικοῦ σταθμοῦ ἀντήχει ἡ φωνὴ καλλιφώνου δερβίση, τελοῦντος τὴν ἑσπερινὴν προσευχήν του.

— Αλ.... λαή! ἠκούσθη αἴφνης ἡ φωνὴ τοῦ σκοποῦ.

Ὁ «δεκανεὺς τῆς ἀλλαγῆς» ἔσπευσε νὰ καλέσῃ τοὺς ἄνδρας τοὺς μέλλοντας νὰ διαδεχθῶσι τοὺς ἀποχωροῦντας σκοπούς.

— Πάλλας Δημήτριος.
— Παρών!
— Λιάκος Γεώργιος.
— Παρών!!
— Γιαννιᾶς Στάθης
— Παρών!!!

Αἴφνης ἡ ἀρίθμησις διεκόπη. Ὁ σκοπὸς τῶν ὅπλων ἔκραζε στεντορείως «'ς τὰ ὅπλα!» καὶ συγχρόνως δύο λάμψεις, ὡς ἐκ πυρολίθου, ἐφάνησαν ἐξ ἑκατέρου τῶν σταθμῶν, εἰς κρότος ἠκούσθη καὶ ὁ τοῦρκος σκοπὸς ἔπεσε χαμαὶ νεκρός.

Οἱ εὔζωνοι δὲν ἀνέμενον δευτέραν πρόσκλησιν. Ὥρμησαν πηδῶντες εἰς τὰ ὅπλα των, κατέλαβον τὰς οἰκείας θέσεις εἰς τὰ ὀχυρώματα, καὶ ἰδόντες ὅτι ὁλόκληρον σύνταγμα ἐχθρικὸν ἤρχετο εἰς πυκνὰς φάλαγγας κατ' αὐτῶν, ἤρχισαν ἀραιῶς, ζωηρὸν καὶ εὔστοχον πῦρ.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

κις διέτρεχεν ἔφιππος τὰς ὁδοὺς μετὰ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ ἀκολουθίας καὶ ἐχαιρέτιζεν ὅλας τὰς ὡραίας κυρίας καὶ ἠσπάζετο καὶ ἐγέλα μετὰ τῶν πλησίον του εὐγενῶν, ἔλεγον «Ὁ Οὐλρῖχος ἔγεινε πάλιν εὔθυμος καὶ χαρίεις ὅπως πρίν».

Εἶχεν ἀποκαταστήσει τὴν ἀρχαίαν του αὐλήν. Δὲν ἦτο βεβαίως ὅπως ἄλλοτε ὁ τόπος τῆς συνεντεύξεως τῶν κομήτων καὶ κυρίων τῆς Βαυαρίας, Σουαβίας καὶ Φραγκωνίας· δὲν ἔβλεπέ τις πλέον αὐτόθι τὴν δούκισσαν περιστοιχιζομένην ὑπὸ κύκλου θελκτικῶν δεσποινίδων τῆς τιμῆς, ἀλλὰ δὲν ἔλειπον ἐντελῶς καὶ τώρα ὡραῖαι κυρίαι καὶ ὡραῖοι εὐπατρίδαι ὅπως λαμπρύνωσι τὴν αὐλήν του καὶ ἡ πόλις ἐφαίνετο ἔκτοτε τόσον εὔνους τῇ καλλονῇ, ὥστε τὸ πλῆθος, ὅπερ συνωθεῖτο ἐν ταῖς αἰθούσαις καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ μεγάρου, δὲν ἐφαίνετο ἀποτελοῦν συνήθη συνάθροισιν, ἀλλὰ τὴν ἐκλεκτὴν μερίδα τῶν καλλονῶν τῆς χώρας.

Οἱ χοροὶ καὶ οἱ ἀγῶνες ἐπανεῦρον τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν θεραπείαν. Αἱ ἑορταὶ διεδέχοντο τὰς ἑορτὰς καὶ ὁ Οὐλρῖχος ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὰς δυστυχεῖς του ἡμέρας.

Μία τῶν λαμπροτέρων τούτων ἑορτῶν, ὑπῆρξεν ἡ τῶν γάμων τοῦ Γεωργίου Στουρμφέδερ μετὰ τῆς κληρονόμου τοῦ Λιχτενσταΐν.

Ὁ γέρων Λιχτενσταΐν ἐπὶ πολὺ ἐσκέφθη ἂν ἔπρεπε νὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὄχι διότι ἀπεδοκίμαζε τὴν ἐκλογὴν τῆς θυγατρός του, καθόσον ἠγάπα τὸν γαμβρόν του, ὡς ἴδιον υἱόν του καὶ ἔβλεπεν ἐν αὐτῷ ἀναγενομένην τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θεότητα, ἐξετίμα μάλιστα πολὺ τὴν προθυμίαν του νὰ συμμετάσχῃ τῆς ἐξορίας τοῦ δουκός. Ἀλλ' ὁ ὁρίζων τοῦ Οὐλρίχου ἦτο πάντοτε κεκαλυμμένος ὑπὸ νεφῶν καὶ τὸ μέτωπον τοῦ γέροντος ἦτο πάντοτε ζοφερόν Προησθάνετο, ὅτι τὰ πράγματα δὲν θὰ ἔμενον, ὡς εἶχον καὶ ἦτο βαθέως τεθλιμμένος διότι ὁ δοὺξ εἰς οὐδεμίαν σπουδαίαν ὑπόθεσιν συνεβουλεύετο αὐτὸν συνεννοούμενος μυστικῶς πάντοτε μετὰ τοῦ καγκελαρίου αὐτοῦ. Τοιουτοτρόπως ἀναποφάσιστος καὶ τεθλιμμένος ἀνέβαλλε πάντοτε τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ τῆς θυγατρός του, ἐν αἷς ἐνόμιζεν ὅτι ἀνεγίνωσκεν ἐλαφρόν τινα ἐπίπληξεν καὶ αἱ ἐπανειλημμέναι τοῦ Γεωργίου παρακλήσεις ἠνάγκασαν αὐτὸν ἐπὶ τέλους νὰ ὁρίσῃ τὴν ἡμέραν. Ὁ δοὺξ ἐπεφυλάσσετο τὸ δικαίωμα νὰ τελέσῃ τοὺς γάμους ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ἀνεμιμνήσκετο ἀναμφιβόλως τὰς νύκτας καθ' ἃς ὁ πατὴρ δὲν ἀπηύδα νὰ ἀποδεικνύῃ αὐτῷ τὴν ἀφοσίωσίν του, ἡ δὲ ἐρασμία θυγάτηρ του δὲν ὑπεχώρει οὔτε πρὸ τοῦ ψύχους οὔτε πρὸ τῆς μεγαλειτέρας καποκαιρίας, ὅπως ὑποδεχθῇ αὐτὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ πύργου καὶ ἑστιάσῃ αὐτὸν διὰ θερμῶν ἐδεσμάτων. Ἀνεμιμνήσκετο ἴσως καὶ τὰς εἰς ἧττον μεμακρυσμένον παρελθὸν προσενεχθείσας αὐτῷ θυσίας ὑπὸ τοῦ μεμνηστευμένου τὴν Μαρίαν.

Ἕνεκα τούτου ὁ Οὐλρῖχος ἔδειξε περιφανῶς ὅτι ἐγνώριζέ ν' ἀνταμείβῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, ἧς σπανίως παρέσχον αὐτῷ ἄλλοι τόσα πολλὰ καὶ μεγάλα δείγματα. Ὁ ἱππότης καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐξενίζοντο εἰσέτι ἐν τῷ μεγάρῳ του. Διέταξε δὲ τότε νὰ ἐπιπλώσωσι μεγαλοπρεπῶς οἰκίαν πλησίον τῆς μητροπόλεως καὶ τὴν παραμονὴν τῶν γάμων, ἐνεχείρισε τὰς κλεῖδας αὐτῆς εἰς τὴν δεσποινίδα Λιχτενσταΐν, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ κατοικῇ ἐν αὐτῇ ὁσάκις θὰ ἤρχετο εἰς Στουτγάρδην.

Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ἐκείνη ἡ ἡμέρα τὴν ὁποίαν ὁ Γεώργιος ἔβλεπε λάμπουσαν εἰς ἀπώτερον μέλλον, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν πάντοτε ζωηρῶς ἐπόθει. Τὴν πρωΐαν τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας, ἀνεπόλησεν ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔρωτός του καὶ ἐξεπλάγη βλέπων ὅτι τὰ πάντα ἐγίνοντο ἄλλως ἢ ὅπως προσεδόκα. Πῶς νὰ φαντασθῇ ὅτε διήρχετο τὸ ὡραῖον δάσος τῶν δρυῶν, ὅπως ἐπιστρέψῃ οἴκαδε, ὅτι ἡ εὐτυχία τῆς ἀπολαύσεως τῆς πεφιλημένης του δὲν ἦτο πλέον τόσον μεμακρυσμένη ὅσον ἐφοβεῖτο; Πῶς, ἑνούμενος μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Συμμαχίας, ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ δοὺξ δν ἤρχετο νὰ πολεμήσῃ θὰ ἐξησφάλιζε τὴν εὐδαιμονίαν του; Μεθ' οἵας νῦν ἀπαθείας ἀνέτρεχεν εἰς τὰς θυελλώδεις ἐκείνας ἡμέρας, καθ' ἃς τὸ πρῶτον ἔσχε τὴν εὐτυχίαν ν' ἀπευθύνῃ μίαν ἐρωτικὴν λέξιν εἰς τὴν ἀγαπητήν του, καθ' ἃς ἔλαβε τὴν τρομερὰν εἴδησιν ὅτι ὁ πατὴρ τῆς Μαρίας, κεκηρυγμένος ἐχθρὸς τῆς Συμμαχίας, θὰ παρελάμβανεν αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ, καθ' ἃς ἐν τῷ κήπῳ τῆς Βέρθας διῆλθε τὰς δυστυχεστέρας τοῦ βίου του στιγμάς, ἀποχωριζόμενος σκληρῶς τῆς ἐρωμένης του, καθ' ἃς ἐνόμιζε διὰ πολὺν καιρόν, ἂν μὴ διὰ παντὸς ἀπολεσθέν, ὅ,τι σήμερον ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ ἀνήκῃ διὰ παντὸς πλέον εἰς αὐτόν! Πᾶσα λέξις τῆς φίλης του ἐπανήρχετο εἰς τὴν μνήμην του καὶ ἐθαύμαζε καὶ πάλιν τὴν μεγάλην αὐτῆς πεποίθησιν, τὴν ἐντελῆ αὐτῆς πίστιν εἰς εὐτυχῆ εἱμαρμένην, τὴν πεποίθησιν, ἥτις οὐδέποτε εἶχεν ἐγκαταλείψει αὐτὴν καὶ ὅταν τὸ μέλλον περικεκαλυμμένον διὰ τῶν ζοφερῶν αὐτοῦ πέπλων οὐδεμίαν παρουσίαζεν εὐάρεστον ἄποψιν, οὐδεμίαν ἔδιδεν ἐλπίδα· καὶ τὴν πεποίθησιν ταύτην ἠδυνήθη νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ τελευταίου τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ των ἀσπασμοῦ

— Τὴν φορὰν ταύτην δὲν μὲ ἠπάτα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ νεανίας συγκεκινημένος ἐκ τῆς γλυκείας ταύτης ἀναμνήσεως. Ἡ ἀγνὴ ψυχή της ἤκουε τὴν ἱερὰν φωνὴν τῆς προαισθήσεως καὶ τὸ διαυγὲς ὄμμα της, ὅπερ ἀνεγίνωσκεν ἐν τῷ ἐμῷ τὴν βεβαιότητα τοῦ ἔρωτός μου ἐδυθίζετο τότε βαθέως εἰς τὸ μέλλον καὶ ἀνήγγελλε τὴν εὐτυχίαν· καὶ σήμερον δὲν ἀπατᾶται ἐπίσης, ἐὰν προβλέπῃ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἑνώσει γλυκεῖαν καὶ διαρκῆ ὀλβιότητα.

Ἐλαφρὸς κτύπος εἰς τὴν θύραν διέκοψε τὰς μακρὰς σκέψεις αἵτινες ἀναφέροντο

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΑΡΓΑΣ

[Τὰς δημοσιευομένας ταύτας τέσσαρας ἀναφορὰς τῶν Παργίων πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην Γρηγόριον τὸν Ε', πρὸς τὸν ναύαρχον τῆς Ῥωσσίας Θεόδωρον Οὐτσακώφ, πρὸς τὸ ἑξοχώτατον καὶ ἔγκριτον συνέδριον, καὶ πρὸς τὸν Καϐϐαλιέρον Ἀλέξιον, κατὰ τοῦ δυνάστου τῆς Ἠπείρου Ἀλῆ πασσᾶ ἐνέτυχον ἐν Κερκύρᾳ προσδιατρίϐων κατὰ τῷ 1876 ἔν τινι σημειωματαρίῳ τοῦ Χριστοφόρου Περραιϐοῦ παρὰ τῷ νῦν μακαρίτῃ Ἀλεξάνδρῳ Δημουλίτσᾳ ἀποκειμένῳ, ἐπεὶ δ' αὐταὶ τυγχάνουσιν ἀνέκδοτοι δημοσιεύω ταύτας, περὶ αὐτῶν δὲ μήτε ὁ Περραιϐός, μήτε ὁ Ἀραϐαντινός, μήτε ὁ Σαλαμπάντας, μήτ' ἄλλος τις οἱ περὶ Παργίων γράψαντες λόγον ποιοῦνται. Ἀγνοῶ ἐὰν ὁ Πάργιος Καλούδης Τσίγκανος ὁ ἐπικρίνας τὴν ἱστορίαν τοῦ Περραιϐοῦ ποιῆται μνείαν τούτων, διότι οὐδαμοῦ ἐνέτυχον τὴν ἐπίκρισιν αὐτοῦ ταύτην. Ἡ σπουδαιότης τῶν ἀναφορῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς πολυπαθοῦς Πάργας εἶναι πολλοῦ λόγου, σχετικὰ δὲ ἔγγραφα πρὸς τὰς ἀναφορὰς ταύτας ἐδημοσιεύθησαν παρὰ Περραιϐῷ καὶ Σαλαμπάντα, ὧν τὴν ἀναδημοσίευσιν περιττὴν νομίζω. Τῶν δύο τελευταίων ἀναφορῶν τὰ πρόσωπα, τὸ ἑξοχώτατον καὶ ἔγκριτον συνέδριον, ὡς καὶ τὸν Καϐαλλιέρον Ἀλέξιον ἀγνοῶ. Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πιεζόμενοι οἱ Πάργιοι ἀποκαλοῦσιν ἐν ταῖς ἀναφοραῖς ἐνδοξότατον τὸν φοϐερὸν αὐτῶν ἐχθρὸν Ἀλῆ πασσᾶν ἀναμφιϐόλως δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις τότε πολιτευόμενοι, ἐν τῇ πρὸς τὸν πατριάρχην ἀναφορᾷ αὐτῶν καλοῦσι τοὺς Γάλλους δολοπλόκους καὶ πλαστελευθέρους, ἕνεκα τῶν ἐπισυμϐασῶν ἐπιτυχιῶν καὶ ἀτυχιῶν πολεμικῶν τῶν Γάλλων, καὶ τῆς ἀϐεϐαιότητός των περιερχομένων ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς τότε ἰσχυροὺς. Ὁ Περραιϐὸς παρέλειψε ταύτας ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ διότι ἔκτοτε τὸ σημειωματάριον αὐτοῦ ἀπέκειτο εἰς τὴν οἰκογένειαν Δημουλίτσα, ἀλλ' ὁ Περραιϐὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Πάργας τὴν τρὶς ἐκδοθεῖσαν, ἐν Παρισίοις τῷ 1803, ἐν Βενετίᾳ τῷ 1815 καὶ ἐν Ἀθήναις τῷ 1857, πολλὰ τῶν ἐγγράφων ἄλλως δημοσιεύει, καὶ πολλὰ τῶν γεγονότων ἄλλως διηγεῖται. Γνωστόν ἐστιν ὅτι ὁ δυνάστης τῆς Ἠπείρου Ἀλῆ Πασσᾶς διὰ διαφόρων μέσων ἀθεμίτων προσεπάθει ἵνα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπαγάγῃ τοὺς Παργίους, οἵτινες κρύφα, κατὰ Περραιϐόν, τῷ 1798 ἔπεμψαν δύο πρέσϐεις πρὸς τὸν ῥῶσσον ναύαρχον, συνεπείᾳ δὲ φαίνεται τῆς ἀναφορᾶς ταύτης τῶν Παργίων ὁ ῥῶσσος ναύαρχος Θεόδωρος Οὐτσακὼφ τῷ 1799 κατέλαϐε τὴν Πάργαν ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος αὐτοῦ· ἀποστείλας ἀϐλαϐῶς καὶ ἐντίμως εἰς Κέρκυραν τὴν ἐν αὐτῇ γαλλικὴν φρουράν, οὕτως δ' ἐματαιώθη ἡ περὶ κατακτήσεως αὐτῆς ἐλπὶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ Ἀλῆ.]

Π. Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Α'

ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΑΡΓΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ ΤΟΝ Ε'

«Τῷ Παναγιωτάτῳ, σεϐασμιωτάτῳ καὶ κατὰ πνεῦμα ἡμῶν πατρί, καὶ Οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Κυρίῳ Γρηγορίῳ τὴν υἱϊκὴν καὶ ἐϐαφαίαν προσκύνησιν ἀπαξάπαντες ἀπονέμομεν.

Ἡ μέχρι τοῦδε ἔμφοϐος ἡμῶν σιωπὴ καὶ ἀφωνία δὲν ἐϐράδυνε δι' ἄλλο τι, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ἀξιωθῶμεν παρὰ τῆς ὑμετέρας παναγιότητος τῶν πατρικῶν εἰδήσεων τυπικῶς· ἀλλὰ πρὶν ἐν χερσὶ τὴν πατρικὴν ὑμῶν ἑρμηνείαν λάϐωμεν, φεῦ αἴφνης εἴδομεν τὴν ἄσπλαγχνον αἱματοχυσίαν τῶν Χριστιανῶν ἐν Πρεϐέζῃ παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου Ἀλῆ Πασσᾶ.

Δὲν εἶχε καταπαύσει ἀκόμη ἡ τρισχίλιος, καὶ πρός, αἱματοχυσία τοῦ χριστιανικοῦ γένους, (ἐκτὸς τῶν ἐλεεινῶν αἰχμαλώτων) καὶ εὐθὺς τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ γράφει καὶ ἡμῖν τῇ ἰδίᾳ ἀπειλῇ χρώμενος, ὅτι ἂν δὲν προσφέρωμεν τὴν τελείαν ὑποταγὴν καὶ προσκύνησιν εἰς αὐτόν, κατὰ τὰ βασιλικά του φερμάνια, ὡς ἔλεγε, θάνατος ἡμῖν ἡ ζημία ἔσται μέχρις ἐνός.

Ἔκθαμϐοι ἡμεῖς τότε γενόμενοι ἅπαντες, ἵνα μὴ θύματα αὐτοῦ γενώμεθα, ὡς πρόϐατα ἐπὶ σφαγήν, ἐδράμαμεν εἰς τοὺς

δύο βασιλικοὺς στόλους, ὅπως ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτῶν κᾷν τὸ ζῆν ἀσφαλὲς τηρήσωμεν, παρ' ὧν μετ' ἄκων ἀγάπης καὶ γαλήνης τῆς θερμῆς κεσίας ἀπηλαύσαμεν.

Μ' ὅλον ὅπου ἐπακουρεθήσαμεν εἰς τοὺς δύο κραταιοτάτους στόλους Ῥωσσίας τε καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας, δὲν ἔπαυσεν ὅμως ἀλλ' οὔτε παύει μέχρι τῆς ὥρας τὸ νὰ ἀκυρῶται παρ' αὐτοῦ, ἡ πρὸς τοὺς συμμάχους βασιλεῖς, εὐπειθεστάτη ἡμῶν προσκύνησις· διὸ καὶ πάσχομεν σήμερον δεινῶς παρ' αὐτοῦ, ἡ οἰκτρὰ θύματα αὐτῷ ἐσόμεθα ἄνευ τινὸς εὐσπλαγχνίας.

Ἅπαντα αὐτοῦ τὰ ἐπιχειρήματα καὶ οἱ ἴδιοι βασιλικοὶ στόλοι ἐδηλοποίησαν ταῖς ἐξουσίαις· ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ὕλη θέλει ῥητόρων καὶ μουσῶν χείλη νὰ παραστήσουν τὰ ἀτίθασσα, καὶ ἀνελεήμονα αὐτοῦ κατορθώματα, οἷς ἡμεῖς ἀπορούμεν.

Φθάσασα ἡ πατρικὴ καὶ τυπικὴ αὐτῆς νουθεσία, ὑπερβαλλόντως ἀπαξάπαντας ἐχαροποίησε, καὶ μετὰ θερμῶν δακρύων ηὐχαριστήσαμεν τῷ Ὑψίστῳ Θεῷ ὅπου ἀγρυπνεῖ ἡ ὑμετέρα παναγιότης διὰ τὸ λογικὸν αὐτῆς ποίμνιον.

Ἀναγνώσαντες τὴν πατρικὴν νουθεσίαν ἔγνωμεν τὰ ψυχωφελῆ ἐπιχειρήματα, καὶ ἐλευθέραν διοίκησιν, ὅπου διὰ τῆς ἀμεταθέτου βουλῆς τῆς κραταιᾶς βασιλείας μᾶς πληροφορεῖτε.

Παναγιώτατε δέσποτα, δὲν ἐλείψαμεν ἀπὸ τὸ νὰ γνωρίσωμεν σαφέστατα τοὺς δολοπλόκους, καὶ πλαστελευθέρους Γάλλους, τοὺς ὁποίους καὶ πρὶν τῆς πατρικῆς της εἰδήσεως ἀναιμωτὶ ἀπεβάλομεν· τί γοῦν πάσχομεν νῦν, καὶ ἐσμεν διωκόμενοι, κακουχούμεναι, φυγάδες ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, ἀλλὰ τί τοῦτο; ἀντ' ἐλευθερίας νὰ βλέπωμεν τυραννίαν; ἀντ' εἰρήνης, αἱματοχυσίας καὶ αἰχμαλωσίας ἀξιοθρηνήτους, παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου Ἀλῆ Πασσᾶ;

Ἡμεῖς ὅλοι κοινῶς ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἐδώσαμεν τελείαν πίστιν εἰς τὴν πατρικὴν της νουθεσίαν, καὶ ἐν αὐτῇ καυχώμεθα μέχρι τοῦδε ἄνευ ἐκτελεστικῆς πρὸς ἡμᾶς ἐνεργείας.

Διὸ θερμῶς ὅλον τὸ ποίμνιον παρακαλοῦμεν, ὅπως νὰ μᾶς προφθάσῃ ἐν τάχει ἀπὸ τὰ ἔρκη τῶν ὀδόντων τοῦ ἐνδοξοτάτου, ὅτι βρύει αὐτοὺς καθ' ἡμῶν τέως εὐχαρίστως δεχόμεθα τὴν βασιλικὴν καταδίκην, ἢ τὴν παραμικρὰν μᾶς πρὸς αὐτὸν ὑποταγήν.

Ταῦτα μετὰ θερμῶν δακρύων, αἱ δὲ παναγιώσται καὶ πατρικαὶ αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν φυλακτήριον ἐν παντὶ βίῳ. Ἀφήν.

Τῆς ὑμετέρας παναγιότητος, τῇ 6 δεκεμβρίου Πάργηθεν. 1799, εὐπειθέστατοι δοῦλοι καὶ κατὰ πνεῦμα υἱοί.

Οἱ Πάργιοι.

ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΣΤΑΣΙΟΝ ΝΑΟΥ ΑΥΤΗΣ

Μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀμφίσσης, ἐπί τινος τῶν δυτικῶν ὑπωρειῶν τοῦ Παρνασσοῦ, ᾠκοδόμηται ἡ μονὴ τοῦ προφήτου Ἠλιού, ἥτις πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ἔχει διὰ τὸ μαγικὸν καὶ θαυμάσιον τῆς θέας καὶ διὰ τὸ ἄριστης ξυλογλυπτικῆς τέχνης εἰκονοστάσιον ἢ τέμπλον τοῦ ναοῦ αὐτῆς. Ἅπασα ἡ κατάφυτος ἐξ ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων κοιλὰς τῆς Ἀμφίσσης μετὰ τοῦ περιφήμου Κρισσαίου πεδίου, τοῦ πάλαι μὲν ἀγεωργήτου ὡς καθιερωθέντος ποτὲ τῷ Ἀπόλλωνι, ἤδη δὲ κάλλιστα ὑπὸ τῶν περιοίκων καλλιεργουμένου, καθορᾶται ἐκεῖθεν· συντόμως δὲ εἰπεῖν, ἅπας ὁ ἀπὸ τῶν προποδῶν τῆς ὑψηλῆς Γκιώνας μέχρι τῆς ἀντιπέρας ἀκτῆς τῆς Πελοποννήσου χῶρος, εἶνε εὐσύνοπτος. Τὰ κατεσπαρμένα δὲ τῇδε κἀκεῖσε χωρία, οἱ ὑπερκείμενοι λόφοι καὶ αἱ κολπώδεις παραλίαι Ἰτέας καὶ Γαλαξειδίου μετὰ τῶν νησιδίων των, ἐπαγωγότερον τὸ θέαμα καθιστᾶσι, περὶ τὴν δύσιν μάλιστα τοῦ ἡλίου. Ἡ δὲ Μονὴ εἶνε ἐκ τῶν εὐδαιμονεστάτων καὶ περὶ τοὺς τριάκοντα μοναχοὶ ἐν τοῖς περίξ τοῦ ναοῦ κελλίοις μοναζουσιν ἐν συμπνοίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Ἡγούμενος δὲ τυγχάνει ὁ πανοσιώτατος κ. Λεόντιος Γρυλλάκης, ἀπόφοιτος τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου.

Ὁ ναὸς δὲ τῆς Μονῆς ἀνοικοδομηθεὶς ἐκ θεμελίων μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἐπειδὴ ὁ παλαιότερος ἐκάη ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκησάντων ποτὲ τοὺς ἐν τῇ Μονῇ ἐγκλεισθέντας ἀγωνιστάς, ἔχει σχῆμα τετράγωνον, διαιρούμενος εἰς τὸν κυρίως ναὸν καὶ εἰς τὰ δύο ἑκατέρωθεν παρεκκλήσια, τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὁ ἐν μέσῳ λοιπὸν ναὸς ἔχει θόλον καὶ διήρηται κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς δύο μέρη, τὸ τῶν πιστῶν καὶ κατηχουμένων. Τὸ δὲ ἱερὸν ἢ ἅγιον βῆμα χωρίζει τοῦ κυρίως ναοῦ εἰκονοστάσιον, ὑπὸ ἐμπειροτάτων ἐξ Ἠπείρου ξυλογλυπτῶν πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν φιλοτεχνηθέν, ἐν ᾧ παρέστησαν οὗτοι σκηνὰς ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἐπιτυγόντες ἐξόχως ἔν τε τοῖς μέρεσι καὶ τῷ ὅλῳ. Εἰς μὲν τὰς μορφὰς τὰς ἐκ ξύλου καρύας μετέδωκαν ζωὴν καὶ νεῦρα, ὥστε τὰ πρόσωπα φαίνονται δρῶντα καὶ οὐχὶ ἀκινητοῦντα, ὅπερ εἶνε ἡ κυρία ἀρετὴ πάντος τοιούτου καλλιτεχνήματος· διὰ προσφυεστάτης δὲ παραθέσεως καὶ συναρμογῆς τῶν καθ' ἕκαστα κατέστησαν τὸ ὅλον σεμνὸν καὶ ἐπιβάλλον. Ἐλλείψεις τινὲς ἐν τοιούτῳ δυσχερεστάτῳ ἔργῳ ἴσως ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ τὸ ὅλον ὡς ἔρθημεν εἰπόντες, εἶνε, θαυμαστόν τι χρῆμα.

Ἀνακοινοῦντες δὲ συντόμως τὰ περὶ τούτου τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Ἑβδομάδος, πιστεύομεν ὅτι παρέχομεν ἀφορμὴν τῷ εἰδήμονι τῶν τοιούτων, ἐλλογίμῳ κ. Ἀάμπάκῃ, ἵνα ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιστημονικήν του περιοδείαν καὶ εἰς τὰ μέρη ταῦτα, καὶ ἰδίοις ὄμμασιν ἀντιληφθείς περιγράψῃ κάλλιον καὶ ἐμπειρότερον τὸ εἰκονοστάσιον καὶ τὴν μονὴν τοῦ προφήτου Ἠλιού, ἥτις ἀπὸ ὀκτακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν ὑφίσταται.

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 7 Ἰουνίου 1886.

Δ. Π. Κ.

ΚΡΙΤΙΚΑ

MEHR LICHT

Ὁ κ. Μ. Γ. Δήμιτσας ἀναλαβὼν νὰ πείσῃ τὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Greifswald καθηγητὴν κ. Susemihl, ὅτι ὁ *Ἐρασίστρατος ἔζησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ*, προσήγαγεν (Ἑβδομ. ἀριθ. 123, σελ. 319 κ. ἑξ.) ἐξ μαρτυρίας. Ἀλλ' αἱ δύο τούτων, αἱ τοῦ Hecker καὶ Schulze, ὡς νεώτεραι ἴσταντται ἢ πίπτουσι μετὰ τῶν ἀρχαίων μαρτυριῶν, ἐφ' ὧν καὶ στηρίζονται. Ὑπολείπονται ἄρα τέσσαρες. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων οἱ μὲν δύο ἔχουσι *μόνον τὰ ὀνόματα* τοῦ Ἡροφίλου καὶ Ἐρασιστράτου *παρατεταγμένου*, περὶ δὲ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαμονῆς τοῦ Ἐρασιστράτου οὐδένα ποιοῦνται λόγον· ἡ δὲ τρίτη λέγει μόνον ὅτι ὁ Ἡρόφιλος καὶ ὁ Ἐρασίστρατος nocentes homines a *regibus* ex carcere acceptos inciderint considerarintque. Ὅτι τοῦ χωρίου τούτου ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις δὲν εἶνε σοβαρά, ἐὰν μὴ προσέλθωσιν ἄλλα πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἐξήγησιν αὐτοῦ, εἶνε νομίζομεν παντὶ φανερόν. Τὸ μόνον ἄρα τῶν προσαχθέντων χωρίων, τὸ ἀναφερόμενον ἀμέσως εἰς τὸ προκείμενον, εἶνε τὸ τοῦ Γαληνοῦ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ μόνον τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαμονὴν τοῦ *Ἡροφίλου* καὶ *οὐχὶ* τοῦ Ἐρασιστράτου. Ὥστε τὸ ζήτημα μένει καὶ πάλιν ὡς ἔθηκεν αὐτὸ ὁ Rosenbaum, ὅτι δηλαδὴ *ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαμονὴ τοῦ Ἐρασιστράτου εἶνε πιθανὴ μὲν ἀλλ' ἁπλῆ τῶν νεωτέρων εἰκασία*. Ὁ κ. Μ. Γ. Δήμιτσας φαίνεται ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ τὸν ἑξῆς ποιούμενος συλλογισμόν. Ὁ Ἐρασίστρατος καὶ ὁ Ἡρόφιλος ἦσαν ὁμότεχνοι καὶ συνειργάσθησαν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· ὁ Ἡρόφιλος διέτριβεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· ἄρα καὶ ὁ Ἐρασίστρατος. Ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς οὗτος τίθηται ὡς ἀποδεδειγμένον ὅ,τι πρόκειται ἔτι ν' ἀποδειχθῇ. Ἂν συνειργάσθησαν ὁ Ἡρόφιλος καὶ ὁ Ἐρασίστρατος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ (διατί δὲ καὶ ὁ τόπος οὗτος νὰ εἶνε ἀναγκαίως ἡ Ἀλεξάνδρεια;), θ' ἀποδειχθῇ, ἐὰν διὰ ῥητῶν καὶ ἀναμφισβητήτων μαρτυριῶν καταστῇ φανερόν, ὅτι ὁ Ἐρασίστρατος διέτριψεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Τοῦτο ἀκριβῶς ζητεῖ καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Susemihl. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ζήτημα, καθ' ἑαυτὸ σπουδαιότατον καὶ πολλῶν πόνων ἀντάξιον ὄν, κατέστησε περιώνυμον ἡ περὶ αὐτὸ διαμάχη δύο μεγάλας ὑπηρεσίας τῇ ἐπιστήμῃ προσενεγκόντων ἀνδρῶν, τοῦ καθηγητοῦ κ. Susemihl καὶ τοῦ κ. J. Barthélemy-Saint-Hilaire, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ὁ κ. Μ. Γ. Δήμιτσας ἀνελάμβανεν, ἀφ' οὗ εὐρίσκεται ἤδη ἐν τῇ ζητήσει, νὰ ἀνεξετάσῃ καὶ διατυπώσῃ τὸ ζήτημα ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ ἀκριβείᾳ sine ira et studio.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ G. MEYER

Ὁ κ. G. Meyer ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ Phil. Wochenschrift (Juli 1885 N. 29—30) ἐπικρίνων διαφόρους ἑλληνικὰς πραγματείας ἐκδεδομένας ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος (Τόμ. Α', Τευχ. γ', 1883—84), ἠξίωσε νὰ γράψῃ καὶ δριμυτάτην κατάκρισιν (σελ. 945) ἡμετέρας πραγματείας, ἣν εἴχομεν καταχωρίσῃ ἐν τῷ αὐτῷ Δελτίῳ (σελ. 411—445), βασανίζοντες καὶ ἐξελέγχοντες τὰς κεφαλαιωδεστέρας ἀποδείξεις τοῦ Φρειδρίχου Βλασσίου τὰς ἐν τῇ 6' ἐκδόσει τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ περὶ τῆς προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Λέγομεν δριμυτάτην κατάκρισιν τῆς ἡμετέρας πραγματείας ἐπὶ τὸ εὐφημότερον, ἵνα μὴ εἴπωμεν προσωπικὴν καθ' ἡμῶν αὐτῶν ὕβριν καὶ ἀπερόκαλον χυδαιολογίαν. Ὁ χρηστὸς καὶ ἔντιμος χαρακτὴρ τοῦ κ. Meyer ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ ὀνομάσῃ τὸν ἡμέτερον ἔλεγχον, ἀγῶνα πρὸς ἀνεμομύλους, ἵνα τρόπον τινὰ παρομοιώσῃ ἡμᾶς πρὸς τὸν Δονκιχώτον, τὸν Ἱσπανὸν ἥρωα τοῦ φερωνύμου μυθιστορήματος, βαρέως, ὡς ἔοικε, φέρων ὅτι ἡμεῖς ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ ἐτολμήσαμεν, δεινὸν εἰπεῖν καὶ ἀκοῦσαι! νὰ ἐξελέγξωμεν τὰς τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἄλλων ὁμοφρόνων ἐγκωμιασθείσας ἀποδείξεις τοῦ Βλασσίου καὶ ἰσχυρισθῶμεν πράγματα προσκρούοντα πρὸς τὴν πίστιν τῶν λατρευόντων τῇ σκιᾷ τοῦ νεκροῦ γράμματος. Ὁ κ. Meyer ἠξίωσε νὰ κάμῃ χρῆσιν φράσεως ἐκ μυθιστορήματος ἐν ἐπιστημονικῇ ἐπικρίσει διὰ τίνα λόγον; διότι ἡμεῖς διὰ καθαρῶς ἐπιστημονικοῦ ἐλέγχου καὶ ξηρᾶς ἐπιστημονικῆς γλώσσης ἰσχυρίσθημεν ἁπλῶς, οὐχὶ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ἀρχαίων τεκμηρίων ὁρμώμενοι, ὅτι αἱ ἀποδείξεις τοῦ Βλασσίου εἶνε ἀθεμελίωτοι καὶ αὐθαίρετοι. Τί πταίομεν ἡμεῖς, ἂν οἱ Ἐρασμικοὶ διατελοῦσιν ἔτι ἐν τῇ πλάνῃ; Τί πταίομεν ἡμεῖς, ἂν οἱ ἀρχαῖοι Γραμματικοί, ὧν τὰς μαρτυρίας ἐπικαλεῖται ὁ Βλάσσιος, δὲν θέλουσι νὰ συμφωνήσωσι πρὸς τὰς γνώμας καὶ θεωρίας αὐτοῦ; ἂν αἱ κράσεις, ἐν αἷς ἰσχυρίζεται ὅτι ἀνεκάλυψε σαφεστάτας ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς κατ' Ἐρασμον προφορᾶς τῶν διφθόγγων ἐπὶ Σοφοκλέους καὶ Ἀριστοφάνους, μαρτυροῦσίν ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου; ἂν ἡ φύσις τῆς μετ' Εὐκλείδην γραμματικῆς, ἐν ᾗ ὁ Βλάσσιος καυχᾶται ὅτι καταλαμβάνει ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐρασμίζοντας τοὺς Ἀττικοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς παραδόσεως; Τί πταίομεν ἡμεῖς, ἂν πάντα τὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τεκμήρια ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν νόμων τῆς γλώσσης καταδικάζουσι τὴν διδασκαλίαν τοῦ Βλασσίου καὶ τῶν ὁμοφρονούντων αὐτῷ; Ἀλλὰ ὡς φαίνεται ἦτο πολὺ εὐκολώτερον καὶ προχειρότερον τῷ κ. Meyer νὰ καταφύγῃ εἰς προσωπικὴν ἡμῶν αὐτῶν ὕβριν, ἀφοῦ μάλιστα πρὸς τὸ τοιοῦτον ἔχει τὴν δέουσαν ἀρετήν, ἢ δι' ἐπιστημονικοῦ ἐλέγχου νὰ ἀναιρέσῃ τὸ ἐκ τῆς βασάνου καὶ ἐξετάσεως ἡμῶν συναγόμενον ἀναγκαῖον συμπέρασμα, ὅτι καὶ ὁ Βλάσσιος, ὡς ἄλλοι Ἐρασμικοὶ πρὸ αὐτοῦ, δὲν λύει, ἀλλὰ βιαίως κόπτει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοὺς δεσμοὺς τοῦ προβλήματος, φέρων εἰς τὸ μέσον ὡς ἀποδεδειγμένον καὶ εὑρημένον τὸ ζητούμενον καὶ ἀποδείξεως χρῆζον. Βεβαίως ἔλλογος καὶ ἐπιστημονικὴ ἀναίρεσις ἦτο πολὺ δυσκολωτέρα, διότι πρὸς ταύτην ἦτο χρεία ἐλάσσονος μὲν οἰήσεως, πλείονος δὲ κριτικῆς ἐρεύνης, εἰς ἣν ἴσως δὲν εἶνε πολὺ εἰθισμένος ὁ κ. Meyer, ἦτο δὲ χρεία καὶ νέων ἀποδεικτικῶν λόγων, οὓς ὅμως φαίνεται ὅτι δὲν εὗρε προχείρους ἐν τῷ ἑαυτοῦ γραφείῳ ἀναζητῶν ὁ ἐπιμελὴς καὶ φιλόπονος Γραμματικός. Ἀλλ' ἴσως εἶχε καὶ δίκαιον νὰ ἀγανακτήσῃ τοσοῦτον καθ' ἡμῶν ὁ εὐσεβὴς ζηλωτὴς τῆς καινῆς διδασκαλίας, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἀπιστοῦντες εἰς τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ νεκροῦ γράμματος, τὸ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς τελεσθὲν πάλιν διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Βλασσίου καί τινων ἄλλων συμπραττόντων αὐτῷ, λίαν σκανδαλωδῶς, ὡς ἔοικεν, ἐν τῷ τέλει τῆς ἡμετέρας πραγματείας παρὰ τὰς δοξασίας ἡμῶν παρεθέσαμεν ὡς ἐν ἐπιλόγῳ καὶ τὴν γνώμην συνετωτάτου ἀνδρὸς καὶ ἐπιφανεστάτου ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς γράμμασι, τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, μεταξὺ ἄλλων προτρέποντος τοὺς ἀλλογενεῖς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης νὰ πέμψωσιν εἰς κόρακας τὴν ἐρασμικὴν προφοράν, ὅπου καὶ πολλαὶ ἄλλαι προλήψεις, καὶ ἴσως τούτου ἕνεκα εὗρε προτιμότερον νὰ ἐπιπέσῃ ἡμῖν μετ' ὀργῆς ὥς τις κακόνους πολέμιος ὁ κ. Meyer, ἢ ὡς λόγιος καὶ πεπαιδευμένος ἀνὴρ μετ' ἀληθείας νὰ ἐξελέγξῃ τὸ ἡμέτερον πταῖσμα, ἂν ὄντως ἐπταίσαμεν εἴς τι. Φαίνεται ὅτι κατὰ τὰς ἠθικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἀρχὰς τοῦ κ. Meyer, ἔργον τοῦ γνησίου φίλου τῆς ἀληθείας εἶνε οὐχὶ τὸ ἐξελέγχειν καὶ μεταδιδάσκειν τὸν ἑτεροδοξοῦντα καὶ ἀπιστοῦντα, ἀλλὰ τὸ βλασφημεῖν καὶ ἀσχημονεῖν κατ' αὐτοῦ.

Ὅθεν οὐδὲν παράδοξον, ἂν γενόμενος αἴφνης αὐτοχειροτόνητος ἐπίτροπος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ νομίζων ἑαυτὸν κύριον πάντων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὡς Θρασύλλος ὁ Αἰξωνεὺς πάντων τῶν εἰς Πειραιᾶ καταπλεόντων πλοίων, μετὰ τὴν προσωπικὴν ὕβριν, ἀπαγορεύει ἡμῖν ἰσχυρῶς νὰ ἀναμιγνυώμεθα τοῦ λοιποῦ ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ ἐπιτρόπου εἰς πράγματα ἀλλότρια ἡμῶν, μόνῳ δὲ αὐτῷ προσήκοντα καὶ ᾧ τινι ἀλλῳ αὐτὸς ἤθελε κρίνῃ καλὸν ἢ ἀναγκαιότατον (absolut notwendig) νὰ παραχωρῇ ἐνίοτε τῶν ἐπιτροπικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων.

Ἀνακαλύψας δέ που καὶ νέον λογικὸν ἀξίωμα, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, καὶ κατ' αὐτὸ καταστήσας τὴν ὕβριν καὶ χυδαιο-

---

εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν καὶ αἱ ὁποῖαι ἐζετείνοντο μέχρι τοῦ μαλλον μεμακρυσμένου μέλλοντος. Ἦτο ὁ Δίτριχ Κράφτ εἰσερχόμενος ἐν μεγάλῃ στολῇ.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Δίτριχ, συμπλέκων τὰς χεῖρας ἐν μεγίστῃ ἐκπλήξει, Ἐπιθυμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι δὲν θὰ νυμφευθῆτε φέρων τὸ ἐσωκάρδιον αὐτό; Εἶνε 9 ὧραι, οἱ διάδρομοι καὶ αἱ κλίμακες εἶνε πλήρεις ξένων, ἐρχομένων εἰς τοὺς γάμους. Εἶνε ἐνδεδυμένοι μεταξωτὰ καὶ βελούδινα, ἐν ᾧ σεῖς, τὸ κύριον πρόσωπον τῆς ἑορτῆς, ἵστασθε ἥσυχος εἰς τὸ παράθυρον, ἀκμὴ νὰ ἀσχοληθῆτε εἰς τὰ τοῦ ἰματισμοῦ σας.

— Ὅλη μου ἡ ἐνδυμασία εἶνε αὐτή, ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος μειδιῶν· πιλίσκος καὶ πτερά, μανδύας καὶ ἐσωκάρδιον, ὅλα εἶνε λαμπρά, ἀλλὰ δὲν ἐσκέφθην ἀκόμη ὅτι ὀφείλω νὰ φορέσω ὅλα αὐτὰ τὰ ῥάκη· Τὸ ἔνδυμα, ὅπερ φορῶ, μοὶ εἶνε προσφιλέστερον καὶ τοῦ ὡραιοτέρου νέου ἐνδύματος. Τὸ ἐφόρουν εἰς δυστυχεῖς ἡμέρας, αἱ ὁποῖαι ὅμως μοὶ ἐνθυμίζουσιν εὐτυχεῖς στιγμάς!

— Μάλιστα! μάλιστα· τὸ γνωρίζω καλῶς· τὸ ἐφορεῖτε ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἐν Οὔλμῃ καὶ ἐνθυμοῦμαι πολὺ καλὰ ὅτι ἡ Βέρθα σᾶς ἐζωγράφισε μὲ τὸ κυανοῦν αὐτὸ ἔνδυμα, ἐγὼ δὲ εἶχον πάρα πολὺ ζηλεύσῃ.

Ἀλλ' ὀνομάζετε ῥάκη τὰ ἐνδύματα ταῦτα; Ὦ! διάβολε, ἐπεθύμουν εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν νὰ εἶχον τοιαῦτα ῥάκη! Ὦ! αὐτὸ τὸ χρυσοκέντητον κυανοῦν ἔνδυμα καὶ ὁ ἐξ ἐριούχου μανδύας· δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν ὡραιότερα. Μὰ τὴν πίστιν μου, ὅλα τὰ ἐξελέξατε μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν, θὰ σᾶς πηγαίνουν περίφημα μὲ τὰ μαῦρα μαλλιά σας.

— Εἶνε δῶρον τοῦ δουκός, ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος ἐνδυόμενος· Δι' ἐμὲ θὰ ἦσαν πάρα πολὺ δαπανηρά.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ὁ δοὺξ εἶνε λαμπρὸς ἡγεμών. Κατὰ τὸν ὀλίγον χρόνον, καθ' ὃν εὑρίσκομαι ἐνταῦθα, ἀνεγνώρισα ὅτι κακῶς τὸν ἔκρινον ἐν Οὔλμῃ. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἐγὼ δὲν θὰ ἐπεθύμουν νὰ εὑρίσκωμαι εἰς τὴν θέσιν του. Θὰ ἴδητε, ἐξάδελφε, ὅτι μετά τινας ἡμέρας θὰ πέσῃ πάλιν.

— Αὐτὴ εἶνε πάντοτε ἡ ἐπῳδός σας, Δίτριχ. Ἐνθυμεῖσθε ὅτε ὑπερηφανεύεσθε διὰ τὴν πολιτικήν σας ἐν Οὔλμῃ καὶ πῶς προὐτίθεσθε νὰ διοικήσητε τὴν Βυρτεμβέργην; Σήμερον, ποῦ εὑρισκόμεθα;

— Μήπως ὅλα δὲν ἐπραγματοποιήθησαν; ἀπήντησεν ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου σοβαρῶς. Ἐνθυμοῦμαι τόσον καλῶς ὡσεὶ ἦτο σήμερον ἐκεῖνο, ὅπερ προεῖπον, ὅτι οἱ Ἑλβετοὶ θ' ἀπήρχοντο εἰς τὰ ἴδια, ὅτι θὰ προσειλκύομεν τὰ ὑποτελῆ κρέατα καὶ ὅτι θὰ ἐκυριεύομεν τὸ φρούριον.

— Μάλιστα, καὶ ἐβοηθήσατε καὶ σεῖς ὅπως κυριευθῶσιν, εἶπεν ὁ Γεώργιος γελῶν. Σᾶς ἔφερον ἐντὸς ὀχήματος ἐν μέσῳ τῶν μαχῶν. Ἀλλὰ τότε, ἐλέγετε ἐπίσης ὅτι ὁ δοὺξ δὲν θὰ ἐπανήρχετο πλέον καὶ σήμερον ἐδρεύει ἡσυχώτατα ἐνταῦθα.

(Ἕπεται συνέχεια)

λογίαν συνώνυμα πρὸς γνώμην καὶ κρίσιν ἐπιστημονικήν, χωρὶς οὐδὲ γρῦ νὰ εἴπῃ τίνες εἶνε αἱ ἡμέτεραι δοξασίαι, προστίθησιν ἐπὶ τέλει μετὰ πολλῆς ἀφελείας καὶ χάριτος ὅτι διὰ μακροτέρων (ausführlicher) θὰ εἴπῃ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην περὶ τῶν ἡμετέρων δοξασιῶν ἄλλοτε, ὅταν καὶ ἡμεῖς γράψωμεν μακροτέραν πραγματείαν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ἐν τῷ παρόντι δὲ ὡς εἰς ἀκροθίνιον καὶ ἀπαρχὴν ἀρκεῖται εἰς ἐπιτίμησιν καὶ λοιδορίαν τοῦ ἰσχυρογνώμονος καὶ αὐθάδους ἑτεροδόξου!

Πρὸς τοιαύτην ἐπίκρισιν οὐδένα φέρουσαν ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα, οὐδὲ οὖσαν ὅλως ἐπίκρισιν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ὕβριν καὶ λοιδορίαν κενῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, μετὰ κουφότητος καὶ ἀλαζονείας συμπεφυρμένην, ἡμεῖς ἓν μόνον ἔχομεν νὰ ἀποκριθῶμεν τῷ ἀξιοτίμῳ κ. Meyer, ὅτι ἄλλοι ἄνδρες, ἀκριβῶς εἰδότες τὴν φύσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ δυνάμενοι νὰ ἐξενέγκωσιν ἀπαθεστέραν καὶ δικαιοτέραν αὐτοῦ γνώμην, ἔκριναν πάντῃ διαφόρως περὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν γραφέντων (ἰδ. «Κλειὼ» 1874 ἀριθ. 691, τὸ βελγικὸν περιοδικὸν Le Museum Révue internationale, tom. III Nº 3 Juillet 1884 σελ. 506, καὶ ἄλλα περιοδικά), θὰ ἔκρινον δ' ἴσως ὁμοίως καὶ πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ. ἐνῷ οὕτω κοσμίως κατακρινόμεθα ἂν ὁ δίκαιος κριτὴς ἤθελεν ἐνθυμηθῇ νὰ παραθέσῃ καὶ ὀλίγα τινὰ τῶν ἡμετέρων κατὰ τῶν ἀποδείξεων τοῦ Βλασσίου ἐπιχειρημάτων.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ λανθάνῃ τὸν κ. Meyer ὅτι αἱ ἄκοσμοι καὶ ἀπειρόκαλοι φωναὶ ἐν πάλῃ τινὶ καὶ μάλιστα ἐπιστημονικῇ, συνήθως εἶνε οὐχὶ τῶν διαμεινάντων ἀτρώτων ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ τῶν λαβόντων βαρὺ καὶ ἀλγεινὸν τραῦμα. Πρὸς δὲ τούτοις παρατηροῦμεν αὐτῷ ὅτι ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ γνώμη περὶ πράγματος ἀρχαίου εἶνε ἴση τῷ μηδενί, ἐφ' ὅσον τὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τεκμήρια φαίνονται ἀπρόθυμα νὰ συνταχθῶσι μετ' αὐτῆς. Ἤθελε δὲ ἴσως καὶ αὐτὸς ὁ Meyer νὰ συνομολογήσῃ ἡμῖν τοῦτο, ἂν ἐπιεικέστερος καὶ πρᾴοτερος γενόμενος καὶ ἀποθέμενος πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀνάρμοστον εἰς ἀληθινὸν ἐπιστήμονα, ἠξίου νὰ συγκαταβῇ μεθ' ἡμῶν εἰς τὸ στάδιον ἀπαθοῦς καὶ εἰλικρινοῦς συζητήσεως καὶ ἀνασκευάσῃ ὅσα ἡμεῖς κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐγράψαμεν ἐν τοῖς περιοδικοῖς «Ἀθηναίῳ», «Πλάτωνι» καὶ τῷ εἰρημένῳ «Δελτίῳ», ἐξελέγχων αὐτὰ οὐχὶ δι' ἀθεμελιώτων ὑποθέσεων καὶ ἀξιωματικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ προσωπικῶν ὕβρεων καὶ κενῶν ἰσχυρίσεων καὶ ἄλλων τοιούτων μορμολυκείων, δυναμένων νὰ καταπλήξωσι τοὺς ἁπλουστέρους καὶ ἀπειροτέρους τῶν ἀναγνωστῶν καὶ τοὺς ἀταλαιπώρως ζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν καὶ παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεύοντας, ἀλλὰ δι' ἀκριβοῦς ἐπιστημονικοῦ ἐλέγχου, καὶ διὰ μεθόδου λυούσης ὁπωσδήποτε, οὐχὶ δὲ βιαίως τεμνούσης τοὺς δεσμοὺς τοῦ προβλήματος.

Πρὸς τοιαύτην συζήτησιν καὶ προκαλούμεθα διὰ τῆς παρούσης ἀποκρίσεως τὸν κ. Meyer. Πιστεύομεν δὲ ὅτι ἀσμένως θὰ ἀποδεχθῇ ὁ κ. Μ. τὴν πρόκλησιν, πλὴν ἂν νομίζῃ μικρὸν ὄνειδος τὸ τοῦ ἐμπαθοῦς καὶ ἀδίκου κριτοῦ.

ΘΕΟΔ. ΠΑΠΑ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΜΥΘΟΙ—ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΕΣ

ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ (ΦΩΤΑΚΟΥ)

(πρώτου ὑπασπιστοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη)

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΗΔΗ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ

ΡΕ'

Τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολῆς διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὸ ἑλληνικόν. Ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι εἶναι νωθροὶ καὶ φοβοῦνται νὰ ἀποφασίσουν τό, ἢ τάν, ἢ ἐπὶ τάν· τοῦτο τὸ αἴσθημα καὶ τὸ πνεῦμα ζωογονεῖται μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν σβένει ποτέ. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης θυμώσας ποτὲ μὲ ἕναν στρατιώτην Καρυτινόν, ἀνεψιόν του, ὅστις ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, εἶπεν: ἀνάθεμά σε, Ἀνατολή, σοῦ στέλλω πέρδικες, καὶ μοῦ στέλλεις κουροῦνες.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

— Ἐν τῷ ἀξιολόγῳ περιοδικῷ συγγράμματι τοῦ Καίρου «Κέκροπι» πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐδημοσιεύθη καὶ περιγραφὴ «Τελετῆς τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐγκαθιδρύσεως ἀρχιερέως ἐπὶ ἑνετοκρατίας ἐν Ἑπτανήσῳ». Ἐκ τῆς παραδόξου ταύτης περιγραφῆς προσεχῶς ἴσως θέλομεν δημοσιεύσει περικοπήν τινα.

— Ἔχομεν μετὰ χεῖρας δύο τεύχη τοῦ ποιητοῦ καὶ μουσουργοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Κατακουζηνοῦ. Τὸ α' περιέχει μύθους καταλληλοτάτους διὰ τὴν ἀνηβότητα καὶ λυρικὰ ποιήματα, πρὸ παντὸς δὲ τὸ ἐκτενὲς διδακτικὸν ποίημα «Ὁ πλούσιος καὶ ὁ πτωχός.» Τὸ δὲ β' περιέχει «Τὸ Σοῦλι». Ὡς πάντα τὰ ἔργα τοῦ κ. Κατακουζηνοῦ οὕτω καὶ ταῦτα χαρακτηρίζει ἀφέλεια, διαύγεια καὶ πρὸ παντὸς ἁγνὸς πατριωτισμός.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἀπὸ 1 Αὐγούστου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔκδοσις ἑβδομαδιαίου πολιτικοῦ φύλλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐπιθεώρησις», δημοσιευομένου κατὰ πᾶν Σάββατον μετ' ἐκτάκτων ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος παραρτημάτων ἐν ἀνάγκῃ. Διευθυντὴς τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου, ὑπὲρ οὗ εὐχόμεθα τὰ βέλτιστα, εἶναι ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς παν' ἡμῖν φιλολογικοὺς κύκλους κ. Ἐπαμ. Κ. Κυριακίδης.

— Ἐν τῶν ὠφελιμωτάτων βιβλίων ἅτινα ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία ἀπέκτησεν, εἶνε ἡ «Ἐπετηρὶς τῆς Ἡγεμονίας Σάμου διὰ τὸ ἔτος 1886», ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου μεσαιωνοδίφου κ. Ἐπαμεινώνδα Ι. Σταματιάδου, διευθυντοῦ τοῦ Ἡγεμονικοῦ διοικητικοῦ γραφείου. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, πλὴν ἀκριβεστάτων στατιστικῶν πληροφοριῶν, ὧν βεβαίως στεροῦνται αἱ Ἀθῆναι, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν γεννήσεων, τῶν γάμων, τῶν ἀποβιώσεων, τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς ναυτιλίας κλπ., ὑπάρχει καὶ ἐμβριθεστάτη πραγματεία περὶ τῆς Σάμου ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, προδίδουσα τὴν γραφίδα τοῦ κ. Σταματιάδου· Σαμιακαὶ χρονολογίαι καὶ νεώταται ἐν Σάμῳ ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις. Ἡ Ἐπετηρὶς αὕτη ἐκδίδοται ἤδη ἀπὸ ἑνδεκαετίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Διάσημος πνευματιστής. Πολὺς ἐσχάτως ἐγένετο λόγος ἐν Παρισίοις περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Δογκλὰς Χόμ, ὅστις δύναται νὰ θεωρηθῇ πατὴρ τοῦ πνευματισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ καὶ τοῦ ὁποίου αἱ ἰδέαι ἐγένοντο θρησκεία.

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Δανιὴλ Δογκλὰς Χόμ, ἐξηφανίσθη ὁ τελευταῖος τῶν περιφήμων ὁραματιστῶν. Ὁ πνευματισμὸς ἔχει νῦν ὀπαδούς, δὲν ἔχει ὅμως πλέον προφήτην. Ὁ Χόμ ἄλλως τε πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχε παραιτηθῇ τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν πνευμάτων. Ἡ κηδεία του ἐγένετο εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ῥωσσικὴν Ἐκκλησίαν, πέριξ δὲ τοῦ φερέτρου του παρίσταντο περὶ τοὺς δεκαπέντε μόνον ὀπαδούς του. Οἵα ἔκπτωσις τοῦ θαυματουργικοῦ μεγαλείου!

Ὁ Χόμ ἐγένετο ἐπί τινα καιρὸν διάσημος, ὅσον καὶ ὁ Καλλιόστρος, ὅστις συμμετεῖχεν ὅλων τῶν ἀριστοκρατικῶν συναναστροφῶν, ὁ Χόμ ἐπίσης προσεκαλεῖτο πανταχοῦ. Ὁ Καλιόστρος ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ὁ Χόμ δὲ ἠξιοῦτο τῶν περιποιήσεων αὐτῆς. Ἐσπέραν τινὰ ἐν τῷ Κεραμεικῷ ἐπεκαλέσθη, λέγουσι, τὴν σκιὰν τοῦ Ναπολέοντος Α'. Ὅ τε αὐτοκράτωρ δὲ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα, ἐβεβαίουν ὅτι εἶδον τὴν χεῖρα τοῦ μεγάλου πολεμιστοῦ, χαράττουσαν ὑπογραφήν τινα. Ἡ αὐτοκρατορικὴ αὕτη μαρτυρία ἦρε πᾶσαν ἀμφιβολίαν ἔν τε τῇ αὐλῇ καὶ τῇ πόλει. Ὁ Χόμ ἐβραβεύθη τότε ὡς μάγος καὶ ἐκ Γαλλίας μετέβη εἰς Ῥωσσίαν καὶ Ἰταλίαν ἐπικαλούμενος τοὺς νεκροὺς καὶ καταπλήττων τοὺς ζῶντας. Ὁ κατάλογος τῶν θαυμάτων του εἶνε ἀναρίθμητος. Κατ' οὐσίαν ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ συνήθους πνευματισμοῦ. Ὁ Χόμ, ὡς ὁ ἴδιος διηγήθη εἰς αὐτοβιογραφίαν, ἣν ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀποκαλύψεις περὶ τῆς φυσικῆς μου ζωῆς*, προὐκάλει θόρυβον ἄνευ καταφανοῦς αἰτίας, ἐνεψύχου τὰ ἔπιπλα, ἤτοι ἔκαμνε νὰ περιστρέφωνται αἱ τράπεζαι καὶ αἱ καθέκλαι. Εἰς νεῦμά τι αὐτοῦ ἔβλεπέ τις ἐμφανιζομένας φωτεινὰς χεῖρας ἢ διαφανεῖς, χεῖρας ἀνδρῶν ἀπειλητικὰς ἢ γυναικείας πλήρεις ἀνθέων. Ἡ αὐτοβιογραφία αὕτη δεικνύει ἀπόλυτον πεποίθησιν. Ὁ Χόμ σήμερον θεωρεῖται μᾶλλον ὡς ἄνθρωπος πεφωτισμένος ἢ ὡς ἀγύρτης. Συνεπείᾳ ἰδιαιτέρας φυσιολογικῆς κατάστασεως καὶ ὁ ἴδιος ὅπως καὶ τὸ κοινὸν ἦτο θῦμα τῆς ἀξιουμένης μαντείας του. Οὐδέποτε ἀπατᾷ τις καλλίτερον τὸν πλησίον του ἢ ὅταν καὶ ὁ ἴδιος ἀπατᾶται.

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΚΑΙ ΑΔ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ